LAIKAS

"EL TIEMPO"
SEMANARIO LITUANO
Mendoza 2280
Avellaneda, Bs. Aires
1951. II. 10
IV M. * Nr. 40

ELTA yra įgaliota perduoti sveikinimą iš pavergtosios Tėvynės:

"Lietuvių Tauta ir Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdis iš krauju aplaistytų Tėvynės laukų nuoširdžiai sveikina VLIKą ir bendros laisvės kovos Brolius".

Didysis Lietuvos Kunigaikštis Algirdas su savo kariuomene prie Kremliaus vartų. Lietuva, išorinių aplinkybių dėka, šiandien yra maskolių vergijoje. Ne taip buvo prieš 500 metų. Tada Maskva drebėjo prieš Lietuvos galybę. Ir šiandien Maskvos viešpačiai bijosi gajos ir kultūringos lietuvių tautos, kurią veltui stengiasi sunaikinti. Ateis teisingumo dienos ir vėl bus laisva Lietuva. Mūsų pareiga neprarasti vilties ir iš didingos praeities semtis jėgų kovai prieš raudonąjį Kremlių.

STASSEN REIKALAUJA LAISVĖS LIETUVAI

Vašingtonas. — Buvęs kandidatas į Jungtinių Amerikos Valstybių Prezidentus Harold Stassen neseniai sugrįžo iš kelionės aplink pasaulį ir per radiją pasakė kalbą, nužymėdamas bendrus bruožus Jungtinių Amerikos Valstybių "priešrevoliucinės" programos, kuri jo nuomone turėtų sužadinti tautas anapus geležinės uždangos sukilti prieš savo pavergėjus? Stassen mano, kad šią programą Amerikos valdžia galėtų įvykdyti, vesdama griežtą "taikos ofenzyvą". Stassen bendrais bruožais nustatytas planas yra toks:

1) Laikyti suvereniais tautiniais vienetais, atstatant faktiną nepriklausomybę Ukrainai, Lietuvai, Latvijai, Estijai, Lenkijai, Čekoslovakijai, Rumunijai, Bulgarijai ir Vengrijai; 2) Išlaisvinti šiuose kraštuose laikomus politinius kalinius 3) Duoti žemės rusų žemdirbiams jų individualiam naudojimui. 4) Leisti viso pasaulio darbininkų sindikatams laisvai sudaryti kolektyvines sutartis. 5) Grąžinti tikėjimo laisvę visiems pasaulio gyventojams. 6) Atstatyti sujungtą demokratišką Vokietiją. 7) Grąžinti Mandžiūrijos turtus "naujajai demokratinei Kinijai".

LIBERALAI REIKALAUJA LAISVĖS VISOMS TAUTOMS

1950. VIII. 25 Stuttgarte, Vokietijoj, įvykęs tarptautinis liberalų kongresas jau formulavo ir neseniai pasaulio spaudoje bei atskirais leidiniais paskelbė savo nutarimus.

Kas liečia laisvės grąžinimą pavergtiems kraštams, liberalų kongresas nedviprasmiškai pabrėžia: 1) Kad laisvė yra viena ir nedaloma, kad visai Europai grėsia pavojus ją prarasti, kada viena europinė tauta jos yra netekusi, 2) Kad laisvės gynimas yra bendras visų vyrų ir moterų tikslas. Šis gynimas reikalauja visiško nepriklausomybės ir laisvės grąžinimo kraštams, dabar pavergtiems.

J.A.V. NEDARYS NUOLAIDŲ PABALTIJO ATŽVILGIU

Labai plačiai JAV ir visame pasaulyje skaitomas iliustruotas savaitraštis "Newsweek" 1951 m. sausio 8 dienos numeryje, rašydamas apie JAV ateities politiką, 14 pusl. pabrėžė, kad gerai informuotomis žiniomis Vašingtonas nesąs linkęs savo politikoje daryti nuolaidų sovietams ypatingai šiais trimis punktais: 1) dėl Sovietų pasilikimo Pabaltijo kraštuose. 2) Triesto statuso reikalu

BRITAI SPAUSDINA OBJEKTYVIUS ŽEMĖLAPIUS

Britų spauda yra daug santūresnė Pabaltijo kraštų, taigi ir Lietuvos atžvilgiu kaip, sakysime, amerikiečių spauda, nes ir britų politika TSRS ir jos priklausomų kraštų atžvilgiu turi kiek kitokį pobūdį. Apie Pabaltijo kraštų okupaciją britų spauda ilgokai tylėjo, tačiau šiuo metu pradeda dažniau užsiminti, kad ir tik iliustracijos, kuria parodoma sovietų agresija, dėlei. Viena kas tenka pastebėti, tai kad šiuo metu laikraščiuose talpinami orientaciniai Pabaltijo žemėlapiai yra visiškai objektyvūs: Lietuva, Latvija ir Estija ryškiomis linijomis išskiriami iš Sovietų teritorijos, visada pažymint, kad Pabaltijo valstybės yra sovietų okupuotos. Ir Vilniaus kraštas pažymimas kaip Lietuvos teritorijos dalis.

"THE NEW YORK TIMES" APIE BALFą

Vienas žymiausių amerikiečių dienraštis "TNYT" savo sausio 7 d. skiltyse pamini pradžioje sausio vykusi New Yorke BALFo seimą, pažymėdamas, kad BALFAs po II pasaulinio karo rėmė 50.000 lietuvių tremtyje ir iš jų 25.000 padėjo įsikurti JAV-ėse. Priimtose seimo rezoliucijose BALFas įsipareigoja: 1) padėti atvykti į JAV dar 5000 lietuvių, 2) visapusiškai remti liekančius Europoje 5000 lietuvių, 3) pasiruošti gelbėti tą 1.000.000 lietuvių, kurie esą SS-gos ištremti Sibiran.

BALFo vadovybę tas suvažiavimas perrinko tą pačią.

"THE OBSERVER" APIE RUSIJOS EKSPANSIJĄ

Įtakingas anglų dienraštis "The Observer" savo skiltyse pastaruoju metu daug rašo apie Sovietų Sąjungos oportunizmą ir jos ekspansiją. Laikraštis neužmiršta pabrėžti, kad karas Korėjoje yra senosios agresijos Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, tąsa. Laikraštis išreiškia viltį, kad vienokiu ar kitokiu būdu sovietų agresijai bus padarytas galas.

● Radio siųstuvo "Amerikos Balsas" translacijos lietuvių kalba numatoma pradėti Vasario 16. Į lietuviškųjų transliacijų personalą pakviesti ir jau dirba plk. J. Grinius ir jūrų kpt. A. Labanauskas. Lietuviškojo skyriaus vedėju numatomas LAIKo direktorius K. Jurgėla.

● Radio siųstuvo "Laisvoji Europa" lietuviškųjų transliacijų reikalams sudaromas komitetas iš 4 pagr. grupių atstovų JAV ir aptariama jo veikimo programa.

Komunistų kariuomenėje Korėjoje siaučia tifo epidemija, pareikalavusi daug aukų. Bijodami, kad pavojingoji liga nepersimestų Pietų Korėjon, amerikiečiai skiepija pabėgėlių mases.

Vasario Šešioliktoji

Šią Vasario Šešioliktąją švenčiame kitaip negu anąsias, laisvės laikais. Ją kitaip švenčiame jau vienuoliktąjį kartą. Švenčiame be Lietuvos nepriklausomybės ir tautos laisvės. Šią Vasario Šešioliktąją švenčiame ne savo žemelėje, ne savo pastogėse, vieniši, išblaškyti, išskirstyti, nesuprantami ir niekinami, prarymotomis rankomis ir pražiūrėtomis akimis, sugeltomis širdimis ir su nuolatiniu klausimu lūpose — kada gi, Viešpatie, kada baigsis mūsų kančios ir kada vėl grįšime į savo laisvą Lietuvėlę, į savus apleistuosius namelius. Dar sunkiau ją švenčia mūsų broliai ir sesės, kurie pasiliko savo gimtoj šalelėj. Jie ją švenčia savo tautiečių ir savo pačių kraujo ir ašarų klanuose; vietoj linksmos dainos klausosi širdį veriančių skausmų, dejonių; juos slegia sunki priešo apgaulė, priespauda, tokia, kokios pasaulis nėra matęs. Jie švenčia žiūrėdami į kryžiuojamąją tautą, tuštinamą tėvynę ir lietuviškų galvų mažinimą. O tačiau ir šiose sąlygose mes švenčiame Vasario Šešioliktąją. Kodėl? Ugi todėl kad ji yra mūsų tautinė velykinė, kad mes tą dieną perkratome savo tautinę sąžinę ir patikriname, ar mes dar einame Lietuvos keliu, ar jau išsukome į svetimuosius klystkelius, ar mes dar kvėpuojame savu lietuviškuoju oru ir gyvename lietuviškuoju gyvenimu, ar jau pasijutome be lietuviškosios galios ir siekimų. Ar mes visa atiduodame Lietuvai ir sau pasiliekame tik tai, kas nuo jos atlieka, ar atvirkščiai — jai duodame tik tai, kas atlieka nuo mūsų. Šiose sąlygose Vasario Šešioliktoji — tai pasitikrinimo, apgailėjimo, pasiryžimo, pasitaisymo ir susistiprinimo šventė. Ji mums ir dabar kaip buvusi nepalaužiamoms jėgoms kovai už tėvynės laisvę įgyti, sunkioms kliūtims nugalėti, didiems vargams nepalūžus pakelti, bandomoms viltims gaivinti, visuomet jaunai ir tyrai lietuviškai sąžinei išlaikyti ir didvyriškam kovingumui palaikyti ir stiprinti, neišsemiamas šaltinis. Vasario Šešioliktoji mums yra dabar tautinio apsivalymo, sustiprinimo ir įsirikiavimo į geriausių Lietuvos vaikų plieno kieto rikes, kovojančias už savo tėvynės laisvę ir savo tautiečių garbę ir gerovę. Tad švęskime ją taip, kad iš to daugiausia laimėtų Lietuva. Švęskime ir Dievo pagalbos paprašę ir savo visas jėgas ir išteklius be jokių rezervų ir be jokių gudragalviavimų tėvynei pavedę.

Kova sunki ir žūtbūtinė. Kova ne tik Lietuvos su raudonuoju priešu, bet visos žmonijos. Jos visos likimas kartu bus sprendžiamas. Žmonija pasaulio raudonąjį priešą jau pažino ir pradeda imtis reikiamų priemonių su juo kovoti. Dangus niaukiasi. Juodi debesys telkiasi ir ties mūsų galvomis, bet po tais debesimis šviesi saulutė ir gerojo rytojaus viltys slepiasi. Visas pasaulis tai didžiajai ir žūtbūtinei kovai rikiuoja visas savo jėgas ir joms visoms vieną vadą paskiria. Mes turėsime kovoti bendrajame fronte su visa žmonija, bet kovosim kaip Lietuva, todėl pirmiausia patys turime savo jėgas suburti ir išrikiuoti su viena vyriausiąja vadovybe priešaky. Ta vyriausioji vadovybė yra — Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Jis stojo į Lietuvos laisvinimo darbą visos politiniai organizuotos visuomenės pavedamas ir laiminamas. Jį tokiu pripažino visa tremtiniškoji ir emigrantinė visuomenė, su juo kaip tokiu, kad ir be oficialaus pripažinimo, skaitosi kitų valstybių vyriausybės, bet kas svarbiausia — jį tokiu ir tai vienatiniu užsieniuose, pripažino ir patvirtino Lietuvoje susikūręs vyriausias krašto rezistenciją apjungiąs organas. Tad telktis apie Vyriausią Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą, pasiduot jo vadovybei ir autoritetui — kiekvieno lietuvio pareiga. Kova su VLIKu, jo darbų trukdymas — Lietuvos reikalams kenkimas. Visos lietuviškosios jėgos užsieniuose darniai išrikiuotos kovai už Lietuvos laisvę Vyriausojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto vadovybėje. Apsijungę ir apsivieniję politinėje srityje, taip pat turime atlikti ir kitose srityse. Turime galvoje Pasaulio Lietuvių Bendruomenę. Ji turės suvaidinti tokį pagelbinį vaidmeni Lietuvos laisvinimo darbe, kokio jokia jėga neatliks. Ir pavojuj atsidūrusiai užsieniuose lietuvybei tik PLB galės teikti reikiamos pagalbos ir apsaugos. Darbas eina į pabaigą. Reikia tikėti, kad po Vasario Šešioliktosios tautinio atsinaujinimo ir susistiprinimo visos kliūtys ir abejonės PLB reikalu, kur jų yra atsiradusių, atkris ir netrukus galėsime džiaugtis Pasaulio Lietuvių Seimo susilaukę.

Kova brangus dalykas. Vieni žmonės, kad ir geriausiai išrikiuoti, nelaimės be pinigo. Mes šioj srity esame liūdnoj padėtyj, liūdnesnėj negu kiti mūsų likimo draugai ir kaimynai. Pinigais apsirūpinimo bare kovai už laisvę mums dar daug pasiliko padaryti. Mūsų broliai ir seserys pasilikę Lietuvoje savo tėvynės laisvei aukoja savo turtą, savo šeimos narius, savo sveikatą ir kraują bei gyvastis. Jiems nėra nieko brangesnio už Lietuvą ir jos laisvę. Ar galima tolygų aukingumą konstatuoti ir lietuvių gyvenančių laisvės kraštuose? Ne vieta ir ne laikas čia kelti tuos klausimus. Puvėsio grybelis pradeda apsėst daugelio mūsų sąžines. Ar daug yra tokių, kurie Lietuvos reikalams paaukotų bent savaitės uždarbį metams? Ar visi aukoja bent dienos uždarbį? Kokį nuošimtį aukoja Lietuvos reikalams tie, kurie pasineša į turtėjimą? Tautos Fondas badauja. Pajamos netikros. Be tikrų pajamų negalimas planingas ir Lietuvos laisvinimo darbas. Dėl pinigų trūkumo negalima padaryti ir to, kas galima būtų padaryti. Daugelis mūsų pačių ir norime matyti išlaisvintą Lietuvą ir kliudome tą darbą savo nusikalstamu "šykštumu" Lietuvos reikalams. Mes esame ne to ar kito krašo naujakuriai, bet su keleivio lazda rankose keliauninkai į savo tėvynę Lietuvą. Jei kur kad ir ilgesniam laikui apsistojome, tai tik pasiganyti ir pailsėti. Niekam nevalia nutrupėt nuo tos lietuviškos visumos, kuri turi grįžti į savo tėvų žemę. Mūsų šventa pareiga — parnešt savo tėvynei gausių jai reikalingiausių lauktuvių. Tarp jų turi užimti labai svarbią vietą gyvoji lietuviškoji jėga. Lietuvon turime grįžti ne tik tie ir tokie, kurie kokiais esame iš jos išvykę, bet žymiai vertingesni ir skaitlingesni. Istorijoj žinomi patriotai ragino savo tėvynei iš nelaimių vaduot žmonas ir vaikus įkeisti, mes bent savo palinkimus į tai, be ko galima gyventi, atmeskim vardan tos Lietuvos. Mes bent Lietuvai pirmą vietą užleiskim ne tik širdyje ir liežuviuose, bet ir savo išlaidų sąmatose ir piniginėse. Šios didžiosios Vasario Šešioliktosios šventės proga patys sau pasisakykime, kiek ligi šiol esame paaukoję Tėvynės laisvei ginti ir pasiklausykime, ką į tai pasakys mūsų lietuviškosios sąžinės.

Mūsų aukos bus ne tik mūsų pareigos tėvynės atžvilgiu atlikimas ir sąžinės reikalavimo patenkinimas, bet bus moralinis pasas įžengti į laisvąją tėvų žemelę, bus įgaliojimas ir teisė mindžioti tą žemelę, kuri dar garuos tų mūsų brolių krauju, kurie jį praliejo už savo tėvynės laisvę. Kokia teise ir kokia drąsa galėsi, lietuvi, ryžtis grįžti į tėvynę, jei jos laisvės reikalams aukojai tik tuos trupinius, kurie nubyrėjo nuo tavo stalo?

Šių metų Vasario Šešioliktosios šūkis — VISA LIETUVAI — ir pinigas ir gyvybė, jei ji jos pareikalaus.

Tad į darbą į darbą, kaip Dievas įsakė ir
Uždegę meile krūtines
Į kovą stokim milžinais. (Maironis)

VYRIAUSIASIS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS
Tremtis, 1951 m. sausio 27 d.

Neužmiršk, kad Vasaris yra "LAIKO" platinimo vajaus mėnuo. Nedelsdamas atnaujink prenumeratą, surask naują skaitytoją, ir kiek galėdamas paremk savo laikraštį. Jei gali, būk jo garbės leidėjas. Rašyk apie kiekvieną įvykį iš lietuvių gyvenimo ir skelbkis "LAIKE"!

Buenos Aires Avellaneda

Vasario 16 Minėjimas

Šiais metais kaip visuomet iškilmingai minėsime Lietuvos Nepriklausomybės — Vasario 16 — šventę.

Vasario 16 d. 16 val. vainiko uždėjimas ant Generolo Jose de San Martin mauzolėjaus katedroje, Plaza de Mayo, Buenos Aires.

Vasario 18 d. 10 val. iškilmingos pamaldos Lietuvių Aušros Vartų parapijos bažnyčioje su atitinkamu pamokslu. Per pamaldas giedos šv. Cecilijos choras.

Ta pačią dieną 17 val. Lietuvos Nepriklausomybės 33 metų minėjimas Lietuvių salėje, Brasil 835, Avellanedoje. Programoje LICA ir ALB pirm. Ig. Padvalskio atidarymo žodis, Argentinos ir Lietuvos himnai bei Malda už žuvusius. Buv. gimnazijos direktoriaus p. J. Vedegio paskaita, A. L. Bendruomenės sekretoriaus p. L. Sruogos kalba, šv. Cecilijos choro, vadovaujant kompoz. V. Rymavičiui ir pianu palydint prof. A. Kuprevičiui, dainos; Lietuvių Tautinio Ansamblio, vadovaujant prof. A. Kuprevičiui, dainos smuikininkės p. Elenos Kuprevičiūtės smuiko sa lo ir k.

Kiekvieno lietuvio pareiga tą dieną dalyvauti minėjime ir parodyti pasauliui, kad Lietuva turi teisės būti laisva.

Taip pat tą dieną bus rinkliava Lietuvos laisvinimo darbo reikalams.

SKAUTAI IŠKYLAUJA

Argentinos lietuvių skautų nemažas būrys vasario 7 d. rytą išvyko iškylauti į p. p. Gasevičių vasarvietę. Sekmadienį, vasario 11 d., numatomas tradicinis laužas, prie kurio tikimasi sulaukti skautų tėvelių ir draugų.

ATSIMTI DOKUMENTUS "LAIKO" REDAKCIJOJ

Patronėlė de Leipolz, Vincas Aleksa, Antanas Naudžiūnas, Kazys Jasinskas, Juozas Zigmantavičius, Juoza Aurila.

KARNAVALAI LIETUVIŲ SALĖJE

Vyčių suorganizuoti karnavalai Lietuvių salėje Avellanedoje, sausio 3, 4, 5, ir 6 dd. praėjo labai jaukiai. Mirgėjo įvairiaspalviai karnavalų drabužiai įvairiomis spalvomis išpuoštoje salėje. Kiek atvėsęs oras sutraukė nepaprastai daug lietuviško ir vietinio jaunimo.

KULTŪRINGA ŠEIMA

Marija ir Vladas Lengveliai, 1929 m. atvykę į Argentiną, yra viena iš kultūringesniųjų šeimų lietuviškojoj kolonijoj. Kilęs iš Balsupių km., Marijampolės valsč., p. Lengvelis turi atsakingą darbą General Motors Bendrovėje Buenos Aires. Ponia Marija Lengvelienė, kilusi iš gretimo Ožkasvilių kaimo, turi nuosavą aukštos kokybės siuvyklą, kurioje dirba 4 asmenys. Abi dukros — Justina ir Ona Marija — yra baigusios Carlos Fiorito kolegiją ir turi aukštesniosios siuvimo mokyklos diplomus. Abi lietuvaitės yra gabios paišytojos. Kambarių sienas puošia jų paišyti didžiuliai paveikslai, visur pilna įvairiausių puikios kokybės rankdarbių. Dideli muzikos mėgėjai, pp. Lengveliai turi gausią įvairiausių plokštelių kolekciją. Savo namuose turi ir telefoną, kuo tik retas mūsų tautietis galėtų pasigirti, žinant, kaip sunku čia yra įsigyti nuosavą telefoną. Nuoširdžiai mylėdami Lietuvą, pp. Lengveliai apie nieką taip nemėgsta kalbėti, kaip apie gimtąjį kraštą, kurį dar taip norėtų kada nors aplankyti.

SERGA FRIDRIKAS KUREIKIS

Sausio 30 d. savo namuose, Sarandi, skaudžiai susitrenkė stuburkaulį p. Emilijos Čekanauskienės fabriko generalinis kapetasas p. Fridrikas Kureikis, žinomo kirpyklos savininko Avellanedoje (Brasil 800) Rudolfo Kureikio brolis. Ligonis gydosi Avellanedos sanatorijoje. Linkime greitai pasveikti.

A. a. JUZĖS POVILONIENĖS METINĖS

Už prieš metus mirusią didelę lietuviškosios kolonijos veikėją ir ilgametę šv. Cecilijos choro narę Juzę Povilonienę vasario 6 d. Aušros Vartų bažnyčioje buvo atlaikytos gedulingos trejos šv. mišios, kurias buvo užprašęs jos vyras p. St. Povilonis. Per pamaldas giedojo šv. Cecilijos choras, ir didelis būrys velionės draugų bei giminių dalyvavo pamaldose. Po pamaldų dalis dalyvių nuvyko į Sarandi kapines aplankyti mirusiosios kapo.

GRAŽIAI PAMINĖJO SAVO MOTINĄ

Vaclovas ir Ona Morozai, gyvenantieji Buenos Aires, neseniai gavo žinią iš Lietuvos, kad tenai, Skerdimų vienkiemyje, Aukštadvario valsčiuje, mirė motina a.a. Elena Morozienė (1950.Xuu.25). Ta proga pp. Morozai užsakė iškilmingas mišias už a.a. velionės vėlę, kurios buvo atlaikytos lietuvių Aušros Vartų bažnyčioje Avellanedoje š. m. sausio 5 d. Pamaldose dalyvavo gražus būrys artimųjų ir pažįstamų, kurie vėliau buvo pakviesti taip pat į vaišes velionei pagerbti.

Vaišėse šeimininkų nuosavuose namuose dalyvavo "LAIKO" redaktorius dr. Pr. Brazys, kuris susirinkusiems pasakė kalbą, primindamas gražų velionės pavyzdį ir pasidžiaugdamas, kad jos išauginti vaikai neišsižada gražiųjų gimtojo krašto papročių ir moka pagerbti savo tėvus ne tik šauniomis iškilmėmis, bet ir darbščiu, pavyzdingu gyvenimu.

Velionės pagerbtuvėse dalyvavo šeimininko sesutė Marija Morozaitė, pp. Vaclovas Zakarevičius su žmona Valerija ir dukra Joana, Povilas Barkauskas su ponia, Domininkas Osinskas su žmona Jadvyga, Marijonas Junevičius, Vladas Slavinskas su žmona Stefanija ir dukra Sofija, Sofija Pacevičienė, Vaclovas Junevičius su žmona Jadvyga, Vladas Surgontas ir kt.

Pobūvis praėjo labai gražioje nuotaikoje juo labiau, kad daugumas svečių buvo iš to paties Aukštadvario — Onuškio krašto, kur ne tik gamta yra žavinga, bet ir žmonės ypatingai nuoširdūs.

PADĖKA

Mano mylimam vyrui **V. Lipinskui** mirus mane užjautusiems ir mam aukojusiems reikškiu gilią padėką. Aukojo sekantieji asmenys: $ 50 — St. Povilonis, po $ 5 — P. Sakalauskas, B. Blumbergas, P. Buzas, B. Gokas, V. Timinskas, P. Miliauskas, J. Kuoja, M. Stacevičius, A. Saviekas, P. Mainonis, P. Kungis, P. Krivickas ,J. Grigaliūnas, M. Matulionienė, J. Paserbskienė, J. Ališauskas, A. Paršelis, V. Paliūkaitė, J. Kazanavičius, J. Kaušyla, J. Žemaitis, Vanagas, A. Kundrotas, V. Rymavičius, K. Misiūnas, J. Jankauskas, J. Miliauskas, A. Matukas ir A. Bagdonienė, po $ 3 — J. Petrauskas ir J. Valentinas, po $ 2 — M. Misiūrienė, A. Marenholcas, B. Stūrevičiutė, U. Šilaikienė, B. Deveikis, V. Jakubkienė, E. Riliškis, B. Verbickas, ir J. Maslaveckas, $ 1.— V. Rastauskienė. Taip pat nuoširdžiai dėkoju P. Sakalauskui, B. Blumbergui ir K. Misiūnui už aukų surinkimą.

Ona Lipinskienė

A. a. VINCAS LIPINSKAS

Sausio 27 d. savo namuose 4 de Junio mirė Vincas Lipinskas. Į Argentiną atvyko prieš 20 metų su viršum. Paliko liūdinčią žmoną Oną Lipinskienę, dukterį ir žentą. Didelio būrio tautiečių sausio 28 d. palydėtas į Sarandi kapines. Religines apeigas atliko kun. J. Margis, M.I.C.

NAUJA VYČIŲ VALDYBA

Sausio 28 d. Lietuvių salėje įvyko metinis Vyčių Dr-jos susirinkimas, kuriame buvo išrinkta šiems — 1951 — metams valdyba. Naujoji valdyba išrinkta ir pasiskirstė pareigomis taip: pirmininkas A. Mikučionis, vicepirm. M. Gaižauskas, vyriausias sekret. J. Lebednikas, prosekret. A. Bagdanavičius, protokolų sekret. A. Maniušis, iždin. P. Barišauskas, viceižd. J. Norkus, socialiniams reikalams A. Lopez, spaudos reik. J. Krutas, valdybos nariais J. Dudėnas, F. V. Labunskas ir J. Uždavinis; mergiaičių skyriaus valdyba: pirmin. A. Žiulytė, sekret. A. Juknaitė, iždin. J. Juškaitė ir valdybos narė E. Lausevičiutė. Naujajai valdybai tenka palinkėti sekmingos veiklos.

● Šv. Cecilijos choro ilgametė choristė bei choro solistė **Uršulė Povilonytė** ir to paties choro pirmininkas **Bernabas Blumbergas** vasario 8 d. atšventė savo moterystės 10 metų sukaktį. Ta proga vasario 5 d. savo namuose suruošė vakarienę savo artimiesiems, tarp kurių buvo p. A. Blumbergas su šeima, p. Pijus Sakalauskas su šeima, kun. P. Garšva, p. Rasmilavičienė su dukra ir kiti. Garbinguosius visuomeninkus sveikino taip pat daugelis choristų ir jų draugai.

● **Kun. Pranas Baltrumas**, San Jose kolegijos Balcarceje kapelionas, porą savaičių atostogavęs Kordubos kalnuose Ascochingoje pas savo draugą kun. A. Valiušką, vasario 2 d. buvo atvykęs į Buenos Aires. Aplankęs savo pažįstamus išvyko atgal į Balcarcę.

● "Laiko" Garbės Leidėjai p. **Emilija Čekanauskienė** ir **inž. Jonas Čekanauskas** su šeimomis atostogauja Kordobos kalnuose.

● Į Kordobą atostogų išvyko "Laiko" Garbės Leidėjai p. p. **Vl. Urbietis**, p. **Kaz. Kaminskas** ir p. **Čikštas** su savo šeimomis. Ten pat atostogų išvyko taip pat **J. ir A. Morkūnai** su šeimomis, p. **V. Paliulionis** su Ponia, p. **A. Zotovienė** ir med. stud. **I. Andriuškaitė**.

● **Inž. J. Ramanauskas**, "Laiko" Garbės Leidėjas, išvyko atostogų į Necochea. Ten pat atostogauja p. **J. Neniškis** su šeima.

● Mar del Platoje atostogauja p. **J. Sudnius**.

● Kompoz. **Vytautas Kerbelis** ir dramos aktorė **Beatričė Kleizaitė Kerbelienė** susilaukė dukters, kuri pavadinta Dovilė-Beatričė.

KOKI PASNINKAI ARGENTINOJE

Lietuvių Aušros Vartų Parapijos klebonas praneša, kad Argentinoje yra toki pasninkai:

1. Abstinencija (susilaikymas nuo mėsos) yra tiktai gavėnios penktadieniais.
2. Pasninkas (t. y. valgymas tik vieną kartą sočiai) su abstinencija yra Pelenų dieną, Didįjį Penktadienį, Marijos Dangun Ėmimo vigilijoje (rugpiūčio 14 d.) ir Kūčių dieną (gruodžio 24).

● **Sulema ir Juozas Juzeliūnai** vasario 2 d. susilaukė sveiko ir gražaus antrojo sūnaus.

● Specialistai tvirtina, kad drabužiai ilgiau laiko, jeigu jie nėra nešiojami kasdien. Geriausia yra nešioti pakaitomis dvi eilutes: kai viena dėvima, antroji "ilsisi".

Gelbėdami karon uniokotus korėjiečius nuo bado, amerikiečiai veltui dalina tūkstančius tonų ryžių, paskubomis atgabentų iš Japonijos.

BRUNO BUČYS - BUČINSKAS

Šio "LAIKO" numerio Garbės Leidėjas yra p. Bruno Bučys Bučinskas

Bruno Bučys Bučinskas yra kilęs iš Gerklinkos vienkiemo, Šešuolių valsč., Ukmergės apskr. Nuoširdus katalikas ir patriotas, savo maloniu būdu ir gabumais greitai atkrepia į save vietos Pavasarininkų jaunimo dėmesį, kurie išsirenka jį savo pirmininku. Per eilę metų vadovauja Želvos ir Šešuolių Pavasarininkų kuopai. 1925 m. dalyvauja Pavasarininkų Kongrese Kaune ne kaip paprastas žiūrovas, bet kaip įvairios kongreso programos vykdytojas. Tarp kitko žinomoje Kaune Tilmanso salėje dainuoja solo.

Užėjus skaudžiai ekonominei krizei, sukrėtusiai visos Europos gyvenimą, kupinas jaunos energijos Bruno išvyksta į Argentiną pasižiūrėti, kaipgi kitur žmonės gyvena. Ir negalima sakyti, kad čia jam būtų nesisekę. Ilgus metus turi gerą tarnybą žinomam "Club Atletico", esančiam Buenos Aires priemiesty San Isidro.

Tačiau perdaug myli Lietuvą, kad galėtų ją užmiršti. Svajoja užsidirbti kiek pinigų ir grįžti. Pagaliau neiškenčia ir 1938 m. išplaukia Lietuvos aplankyti. Nori kartu su viso pasaulio lietuviais atšvęsti 20 metų Lietuvos Nepriklausomybės sukaktį. Dalyvauja įvairiose iškilmėse Kaune. Visur pastebi nepaprastą pažangą, gėrisi žaliaisiais tėviškės laukais. Tačiau Europos dangų jau niaukė naujo pasaulinio karo debesys ir jo širdis nujautė, kad dar nelaikas galutinai liktis tėvynėje. Išbuvęs 100 dienų Lietuvoje, vėl grįžta į Buenos Aires. Čia gauna Argentinos pilietybę, o netrukus po to ir atsakingą darbą Prezidentūroje, Informacijų skyriuje (Presidencia de la Nación, Subsecretaria de Informaciones).

Nuo pat pradžios nuoširdus "LAIKO" skaitytojas ir rėmėjas, p. Bruno Bučys Bučinskas gyvai dalyvauja kultūriniam ir visuomeniniam kolonijos gyvenime. Nuoširdus ir susipratęs lietuvis patriotas, jis sielojasi dabartiniu Lietuvos likimu, morališkai ir medžiagiškai paremdamas jos laisvinimo akciją.

Dar viena smulkmena: per praėjusias Kalėdas jam nusišypsojo laimė: valstybinėje loterijoje laimėjo $ 25.000. Tuojau pasiūlo išleisti "LAIKO" Vasario 16 numerį, tuo įvykdydamas savo seną pasiryžimą — būti "LAIKO" Garbės Leidėju.

Tardamas nuoširdų lietuvišką ačiū, "LAIKAS" linki savo naujajam Garbės Leidėjui daug asmeniškos laimės ir tos didžiausios visų mūsų vilties išsipildymo: Lietuvos prisikėlimo.

VISAM PASAULY

● II. 6 sprogsta atominė bomba Jungtinėse Amerikos Valstybėse netoli Las Vegas, Nevada valstybėje. Tai jau penktoji bomba, susprogdinta 10 dienų laikotarpyje. Eina gandai, kad amerikiečiai mėgina naujus atominius ginklus, veikiausiai atomines raketas. Taip dažni atominiai sprogimai atkreipė viso pasaulio dėmesį ir yra gyvai diskutuojami. Rusijos oficiozas "Pravda" skelbia, kad JAV ruošiasi pradėti karą pasauliniu mastu. Kalbėdamas kunigams, šv. Tėvas Pijus XII pareiškė, kad gyvenamasis momentas yra visai panašus į tą, kurį Romos Imperija pergyveno barbarų invazijos metu.

● Korėjoje sąjungininkų ofenzyva, vykstant i jau antra savaitė, kaskart stiprėja ir pamažu stumia komunistus atgal prie 38 paralelės. Sąjungininkai čia sukoncentravo Korėjos kare dar niekada nematytas tankų ir artilerijos mases, kurioms padeda nuolatiniai bombardavimai iš laivų ir lėktuvų. Visas pasaulis laukia, kuo baigsis šita sąjungininkų ofenzyva Korėjoje ir koks bus sekantis pasaulinio komunizmo smūgis: Korėjoje, Indokinijoje, Artimuosiuose Rytuose ar Europoje?

NAUJAS KATYNAS: VINICA

Ukrainiečių laikraštis "Nowyj Schlach" Kanadoj aprašė 1943 m. Ukrainoj, Vinicos miestely, atrastus masinius Sovietų sušaudytų žmonių kapus. Atrasta buvo 10.000 lavonų. Iš jų 679 atpažinti. Tarp jų 279 ūkininkai, 119 darbininkų, 92 tarnautojai ir 189 intelektualai. Daugiausia ukrainiečių tautybės. Iš bendros duobės ištrauktieji pasirodė su surištom užpakaly rankom, suskaldytom galvom, su šūvių į pakaušį pėdsakais. Viena ūkininkė pažinusi savo vyro apsiaustą. Jis buvo suimtas, kai atsisakė šventadienį eiti į darbą. Į pasiteiravimus dėl vyro žmona buvo gavusi iš prokuratūros iš Maskvos pranešimą su Višinskio parašu, kad jos vyras esąs 1938 gegužės 3 paleistas. Bet sugrįžtant jo nesulaukė. Ūkininkė Olchivska apžiūrėjo atkastųjų lavonų pirštus. Pagal nuaugusį į šoną pirštą ji atpažino savo vyrą, kuris buvo NKVD suimtas. Jo apsiauste buvo rastas tokio turinio raštelis: "Aš (vardas, pavardė, vieta) prašau, kas šį raštelį ras, pranešti mano žmonai Linai, kad parodymus prieš mane NKVD yra davę septyni žmonės (čia suminėtos pavardės). Jie paliudijo prieš mane teismui. Mane pasmerkė mirti, ir tuojau būsiu sušaudytas. Dievas mato, kad aš nekaltas. Tegul Dievas atleidžia ir jiems kaltes." Pasirodė, kad iš tų liudininkų tuo metu du jau buvo mirę, du buvo aukšti sovietų kariuomenės pareigūnai ir trys dar ramiausiai čiant, kad jie yra NKVD agentai.

sau Vinicoj gyveno, niekam nenujau-

Laikraštis priduria, kad tokių kapų Ukrainoj buvo atrasta ir daugiau. Krasnodoro NKVD net buvo sugalvojus mašiną negyviems žmonėms susmulkinti.

PASKELBĖ ATOMINES PASLAPTIS

Neperseniai Jungtinės Amerikos Valstybės, Didžioji Britanija ir Kanada susitarusios viešai paskelbė kai kurias atomines paslaptis, kurios neabejotinai sovietų jau yra žinomos. Paaiškėjo, kad pats svarbiausias dalykas atominei energijai atpalaiduoti, vadinamas reaktorius ZEEP, buvo atrastas 1945 m. Jis gaminamas iš urano, sunkiojo vandens ir grafito. Šiuo metu jau yra naudojamas naujas, daug galingesnis reaktorius NRX, atrastas Chalk River, kurio sudėtis dar pasilieka paslaptyje.

VOKIEČIŲ KARIUOMENĖS BRANDUOLYS

Amerikiečių karinė vadovybė vakarų Vokietijoje viešai skelbia, kad jau kurīs laikas vakarų Vokietija turi savo karitomenės branduolį iš 60.000 gerai apmokytų vyrų, suorganizuotų į vadinamus sargybų batalijonus. Neperseniai toks vokiečių batalijonas atsirado ir vakarų Berlyne.

NAUJAS ATRADIMAS ATOMO SKALDYME

Lijono universiteto atominių tyrinėjimų direktorius prof. Jean Thibaud neseniai pranešė atradęs naują elektronus gaminančią dalelytę. Šis mokslininkas International News Service korespondentui pareiškė kad gruodžio 15 d. savo atradimą yra pranešęs Prancūzijos Mokslo Akademijai. Šios dalelės atradimas gali būti labai svarbus atomo skaldymui.

JAV darbo sekretorius Tobin pareiškė, kad ateinančiais metais kariniams fabrikams bus reikalinga keturiais milijonais daugiau darbininkų. Šis darbo rankų didelis trūkumas padidės, pašaukus milijoną vyrų karo tarnybai.

KORĖJOJE ŽUVO 45 TŪKSTANČIAI AMERIKIEČIŲ

JAV gynybos departamentas pranešė, kad Korėjoje iki sausio 12 d. žuvo 45.131 amerikiečių karys. Iš jų 6509 žuvo fronte, 772 nuo sunkių sužeidimų vėliau mirė ir 22 mirė komunistų nelaisvėje; 29.179 kariai buvo sužeisti ir 8659 dingo be žinios.

NAUJAS AMERIKIEČIŲ LĖKTUVNEŠIS

JAV Atstovų Rūmai leido Jūrų Ministerijai statyti milžinišką lėktuvnešį, kuris galės nešti didžiuosius, atominėms bomboms nešti pritaikytus, lėktuvus. Šio projekto įvykdymas atseis 2000 milijonų dolerių.

PERĖJIMAI Į KATALIKYBĘ ANGLIJOJE !

1949 m. Anglijoj katalikų skaičius padidėjo 74.347 asmenim. Iš jų 11.517 yra perėję į katalikybę. Tai vidutiniškai kasmetinis skaičius per paskutiniuosius 20 metų. Katalikai dabar Anglijoj sudaro 10% visų gyventojų.

● Šv. Officium kongregacija Vatikane uždraudė visiems kunigams priklausyti Rotary klubui.

VASARIO 16 SUSITELKIME

Rašo: PROF. J. BRAZAITIS

Kartojama tiesa: žmogų atskirsi nuo kitų gyvių iš to, kad jis vienas, vienas iš visų, akis laiko pakėlęs į dangaus erdves. Tačiau svetimoj žemelėj tos akys nuo kieto vargo, nuo kovos dėl dienos rūpesčių sunkiai bepajėgia domėtis padangių mėlynėm. Bent trumpai valandai tad Vasario 16-toji įgalina nusikratyti kasdienybe. Viename šios dienos laisvo lietuvio žvilgsny susitelkia lietuvių tautos tolimoji ir artimoji praeitis, neaiški dabartis su ateities lūkesčiais. Susitelkia viename žvilgsny visas tas mūsų valstybinio gyvenimo bangavimas: galinga valstybė, paskui jos laisvės netekimas, paskui vėl didžiom pastangom valstybės atkūrimas ir vėl nelauktas netekimas. Šitas bangavimas rodo tuos pačius mūsų

VALSTYBĖS LIKIMO VEIKSNIUS

Tuos pačius tolimojoj ir artimojoj praeity. Gal tuos pačius, kurie lems ir mūsų valstybės prisikėlimą ateity. Būtent, Lietuvos buvimą ar žlugimą lėmė a) ypatinga tarptautinė padėtis, b) pačios Lietuvių tautos pastangos ir pajėgumas.

I.

Senajai Lietuvos valstybei buvo palankios ano meto tarptautinės sąlygos: nei iš vienos, nei iš kitos pusės ji neturėjo kaimynų — galingų, agresijai pajėgių. Antra — savo viduje valstybės branduolį turėjo užtenkamai pajėgų — valstybiniu atžvilgiu centralizuojamą, ūkinės bei kultūrinės pažangos lydimą. Valstybė irti pradėjo tada, kai pasikeitė tarptautinės sąlygos. Rytuose atsirado slavus jungianti ir imperialistiškai juos organizuojanti jėga; kai Vakaruose Europa sukūrė naują, agresingą germaniškąją jėgą. Šito spaudimo iš abiejų pusių, "dviejų frontų" spaudimo, negalėjo atlaikyti Lietuva, kurioje ir iš vidaus prasidėjo irimas, kada valstybė norėta atremyti tik vienu socialiniu luomu, o ne visa tauta, kada tas vadovaujantis luomas norėjo valdyti, būdamas ne krašte tarp savųjų, o iš užsienių, iš svetimųjų tarpo. Tada atėjo valstybės sutemos ir laisvės netekimas.

Valstybę atkurti 1918 m. įgalino tie patys veiksniai. Staiga supalankėjo tarptautinė padėtis; abudu pretendentai į Lietuvą iš pirmojo pasaulinio karo išėjo nualinti, abudu virtę chaosu. Tačiau šitas chaosas grėsė savo griuvėsiuose palaidoti Lietuvą. Gelbėjo antrasis veiksnys — lietuvių tauta turėjo pakankamai valios imtis iniciatyvos savo valstybei atkurti. Ji parodė užtenkamai drąsos paskelbti Vasario 16 aktą be okupanto sutikimo ir prieš jo valią. Ji sugebėjo suorganizuoti realią pajėgą paskelbtai nepriklausomybei apginti. Jos vaikai nepagailėjo tam savo kraujo ir gyvybės, l a i s v u n o r u paaukotos.

Jeigu ne šitas antrasis veiksnys, nieko nebūtų davusios ir patogiausios tarptautinės sąlygos. Dėl to negalime abejingai moti ranka ir sutikti su kai kurių svetimųjų tvirtinimais: "Lietuvos nepriklausomybė tai buvo tik palankių aplinkybių padaras, istorijos žaismo epizodas". Visas tos kovos periodas yra vertas didžio respekto, kaip aktas laisvos valios, pasiaukojimo, ryžtumo. "Vaikai eina tėvynės gintų!" — ne simboliškai, bet visai tiesiogine prasme kalbėjo Vaižgantas. "Baisi tauta, kuri savo kūdikius aukoja ant tėvynės aukuro".

PAGARBA ANAM DIDŽIAJAM HEROJIZMUI !

II.

Pasinaudoti anom palankiom sąlygom tik ir galima buvo dėl to, kad tauta buvo tam pasirengusi, pribrendusi. Ją subrandino Aušros — Apšvalgos — Varpo atmosfera. Ji buvo atsistojusi ant paties teisingiausio pagrindo, atsirėmusi į visą gyvąją tautą, gyvenančią pačiame krašte, į dirbančią ir kuriančią tautą.

Po 20 metų laisvo gyvenimo savo valstybės netekom. Ne dėl to, kad būtų nusilpęs antrasis veiksnys. Ne dėl to, kad būtume pasirodę nebepajėgūs laisvai gyventi, kad būtume nebemokėję valstybės apginti. Iš to laikotarpio galime sau daug ką prikaišioti. Bet dėl nepriklausomybės praradimo negalime sau jokio priekaišto daryti ,nei kaltininkų tarp savęs ieškoti. Valstybės netekome dėl tarptautinės padėties, dėl abiejų kaimynų, pakilusių iš chaoso, sustiprėjusių agresoriais ir padariusių suokalbį pirmiausia dėl Lenkijos ir Baltijos valstybių.

ESAM DABAR GRYNA IMPERIALISTINĖS KONSPIRACIJOS A U K A

Ar toji auka nueis veltui, ar ji padės atsigauti Lietuvos valstybei, priklausys nuo tų pačių dviejų veiksnių ir jų pajėgų santykiavimo.

Dabar tarptautinė padėtis mums yra nepalankesnė faktiškai (ne teisiškai!) kaip 1918 metais. Viena — ir 1795 ir 1918 ir net 1940 metais Lietuva tebebuvo r i b o j e tarp dviejų konkurentų ir pretendentų į Lietuvos teritoriją. Šiandien šitoji riba nusikėlė toli į Vakarus iki Elbės ir gal net toliau. Lietuva paliko už d v i e j ų geležinių uždangų. Žinios iš už pirmosios uždangos — iš Čekoslovakijos, Lenkijos ir kitų vadinamųjų satelitinių kraštų, kurie į Sovietų Sąjungą nėra įjungti, lengviau pasiekia pasaulį. Bet žinios iš anapus antrosios uždangos, iš tų valstybių, kurios jau prievarta įjungtos į Sovietų Sąjungą, labai sunkiai prasilaužia į Vakarus. Ir Vakarai kitaip į jas žiūri, negu į pirmąsias.

Antra — blogiau šiandien, nei 1918 metais ir dėl to, kad vakarinis kolosas sutrupintas, bet rytinis yra neproporcingai išaugęs. Išaugęs tiek, kad jis yra rimtas konkurentas jau ne tik buvusiam mūsų vakarų kaimynui, bet visam likusiam laisvam pasauliui.

Trečia — ir pačiam krašte pačių lietuvių jėgos niekada nebuvo taip naikinamos, kaip dabar.

Kuo gi tada grįsti viltis?

Jau 1945 metais Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas išlaisvinimą grindė Rytų ir Vakarų interesų priešingumu, kuris turės privesti prie konflikto, sudarydamas tuo būdu tarptautinę padėtį, kuri ir Lietuvą įgalintų atsikurti.

Galim pažymėti, kad anų dienų spėjimas pasiteisina. Esam tų dviejų jėgų liudininkai. Jų priešingumai veda į neišvengiamą konfliktą. Prieš porą metų buvo baiminamasi, kad konfliktas gali neįvykti. Šiandien jau baiminamasi dėl ko kito: kad laimėtojai nebūtinai gali būti Vakarai. Kai kas krenta į desperaciją: konfliktą nutęsus, gal raudonasis tvanas ir visą pasaulį užlies! Tada ir Lietuvos prisikėlimas neturėtų būtiniausios prielaidos.

DESPERACIJAI DĖL DABARTIES YRA PAGRINDO:

Daugumas Europos valstybių yra išsekusios. Jose nėra valios. Net valios, reikalingos gyventi, savo normaliam gyvenimui organizuoti! Praėjus penkeriems metams po karo, Europa tebegyvena išmaldom! Europos galybė tebesireiškia gražiom idėjom (išmintim!), kurios lieka, dėja, tik žodžių tvane. Amerika turi užtenkamai valios, užtenkamai medžiaginių išteklių. Amerika yra tasai geraširdis ponas, kuris dosnia renka dalina išmaldas. Bet Amerika neparodė išminties, kuri nuosekliu, sistemingu būdu būtų pasaulį sutvarkiusi. Jos dėka leista įsigalėti Rytams visuose frontuose. Jeigu viskas taip eitų, kaip buvo pradėta nuo šio karo pabaigos, tai teisingas būtų B. Shaw įvertinimas, kad ateity kitų planetų būtybės žemėje įsitaisys bepročių kalėjimą.

Tačiau yra daugiau pagrindo manyti, kad taip nebus. Kokia pažanga padaryta, palyginti su 1945 metais! Atpirkdama savo buvusio prezidento klaidas, Amerika atsistojo priekyje kovos su bolševizmu. Ne tik materialinės kovos! Amerika meta šūkius, kurie atitaiso ir Europoj įsigalėjusią sužalotą ideologiją. Iki šiol kertinis tos Europos ideologijos akmuo buvo t a i k o s idealas. Taikos bet kuria kaina. Jį kartojo ne tik bolševikų pataikūnai, bet ir bažnyčių atstovai. Taikos šūkiu faktiškai buvo pridengiamas sovietų vykdomas smurtas okupuotuose kraštuose. Išlaikyti taiką reiškia ramiai žiūrėti, kaip bolševikai milijonus žmonių žudo. Tai buvo grabo taika, sovietinė taika "pax sovietica". Trumanas (1950) pirmasis išdriso atitaisyti šį masinį psichozą ir garsiai ištarti: už taiką yra aukštesnis idealas, būtent teisingumas ir laisvė! Teisingumas ir laisvė — anai negyvėlių ideologijai duoda realios gyvybės. Jie įprasmina pavergtųjų pastangas kovoti ir atgaivina jų viltis.

Stassenas nuėjo dar toliau: teisingumo ir laisvės idealą sukonkretino savo naujoje programoje: išlaisvinti Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Lenkiją, duoti tikėjimo laisvę Rusijos pvergtam žmogui, grąžint jam žemės nuosavybę ir tt.

Tai programa šiandien dar atrodanti utopiškai. Bet ji pradeda naują laikotarpį vakarų ideologijoj. Vakarai tedrįso ligi šiol kartoti tik a p s i g y n i m o žodžius. Jie tenorėjo išlaikyti tik savo laisvę; kas bolševikų pagrobta, Vakarai buvo tylomis nurašę visuose savo samprotavimuose. Išeidami iš savo egoistinio intereso, jie norėjo tik save g i n t i. Bet kas tik g i n a s i, jau tuo pačiu pasirenka pralaimėjimą. Šitai ideologijai, egoistinei ideologijai, įliejama gyvybės ir idealizmo, reikalaujant ofenzyvos, reikalaujant v i s i e m s laisvės ir teisingumo. Tik šitokia ideologija iš esmės yra teisinga. Tik ji suderinama su tais gražiais principais, kurie buvo paskelbti visokių vardų chartose. Tik ji gali rasti palankaus atgarsio tarp pavergtųjų ir realios jų talkos kilus konfliktui. Ideologijos atgaivinimas naujais šūkiais yra didžios reikšmės ir pačiai Amerikai, nes šioje demokratijos šalyje viskas pirma turi būti paruošta visuomenės galvojime, o paskui tik vyriausybė imasi vykdyti tai, kas visuomenės mintyje jau subrandinta.

DĖL ATEITIES TAD PASILIEKAME SU PIRMYKŠČIU OPTIMISTINIU ĮSITIKINIMU,

kad konfliktas neišvengiamas, kad Amerikos pasiruošimas, materialinis ir ideologinis pasiruošimas, įeina į teisingą vagą, kad Europos nuovargis kovą nudels, bet jos negalės sukliudyti. Taigi tarptautiniai įvykiai plėtojasi kryptimi, kuri yra vienintelė galima sąlyga atgauti visiem pavergtiesiem laisvę, o tik laisvė sykiu su teisingumu yra tikrasis pagrindas taikai.

III.

Kaip su antruoju veiksniu? Ar mūsų pastangos bus reikšmingos? Ar tie "mes" tai tremtiniai, ar tėvynėje likusieji?

Mes negalim turėti pretenzijų priešingumų eigą nulemti. Esančių tremtyje, emigracijoje, rolė panaši, kaip tų, kurie pirmojo pasaulinio karo metu buvo už Lietuvos ribų. Petrapily, Stocholme, Ženevoj, Berne, Paryžiuj esantieji lietuviai kėlė ir populiarino Lietuvos nepriklausomybės idėją. Ir mūsų uždavinys dabar gyvinti Lietuvos problemą. Kada Lietuvos klausimas Vakarų sąmonėje pavirs vienu iš Europos klausimų, kada mes patys galėsim pasirodyti dalyvaują aktyviai Europos klausimų svarstyme, kada galėsim tartis padarę viską, ką galima buvo padaryti!

Palyginti su anais 1945 metais kiek jau pažangos padaryta! Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių vardas nenuskandintas tylos suokalby. Jis minimas tarptautiniame forume, kalbant apie genocidą ar sovietinių sutarčių reikšmę. Grėsmė Baltijos valstybes pripažinti sovietams šiandien atitolinta. 1949 m. VILIK-o ir VT pirmininkų priėmimas Valstybės Departamente rodo, kad jau nesibaidoma santykių su kovojančiais dėl Lietuvos išlaisvinimo organais. Visuomeniniuose tarptautiniuose sąjūdžiuose jau esam virtę lygiateisiais Europos nariais (Europiais Sąjūdis, Federalistai, NEI ir kiti). Savo pastangom susijungėm su atstovais visų pavergtųjų, kurie sudaro bendrą šauksmą pasauliui dėl laisvės ir teisingumo. Be mūsų atkaklaus ir aktyvaus veržimosi — jei ne pro duris, tai pro langus, niekas ten nebūtų mūsų pakvietęs.

Tačiau mūsų vaidmuo tremtyje tik pagelbinis. Jo svoris ne pagal tai, kokius titulus kas turi, bet pagal tai, kiek pajėgūs ir kiek atspindi kraštą (o kraštas yra į čia perdavęs savo valią).

REALIOJI IR PAGRINDINĖ JĖGA LIEKA TEN — TĖVYNĖJE

1918 m. Lietuvos nepriklausomybė buvo paskelbta pačioje Lietuvoje. 1941 birželio 23 sukilimas ir valstybės suverenumo atstatymas įvyko pačiame krašte. Ir šiuo atveju valstybės faktinis (teisiškai ji tebėra) atstatymas priklausys kraštui. Savo pasiryžimą tam kraštas yra įrodęs dešimtimis tūkstančių gyvybių, kritusių aktyvioj kovoj. Pasaulis žino nedaug tokių rezistencijų, tokių organizuotų, atkaklių, kruvinų. Nesykį ten pakartojama Punios pilies gynėjų tragedija. Ne sykį ir mes atsiduriam rolėjo Kęstučio, kuris bejėgiškai stovėjo kitoj Vilijos pusėj ir matė, kaip dega Kauno pilis. Jėga, kuri atstatė Lietuvą, kuri sukilo prieš okupantą, kuri miršta už laisvę, yra ten tėvynėje.

Šitai žino ir okupantas. Dėl to okupantas ir stengiasi sunaikinti vietinius gyventojus visuose okupuotuose kraštuose. Visos priemonės yra nukreiptos šia linkme. Viena — naikinamas inteligentas, kuris davė nepriklausomos Lietuvos idėją kibirkštį. Naikinamas jau ne tik patriotas lietuvis inteligentas. Paskutiniais metais sulikviduojami ir tie prokomunistai, kurie buvo išaugę Lietuvoj, Lietuvoj sėjo sovietiniam režimui palankumą, bet kuriuose visvien liko tam tikras apyšiltis jausmas gimtajam kraštui. Jie savo rolę bolševikiniam režimui atliko. Jie buvo sovietų tarnyboj, kol šie neturėjo prisiauginę jaunų kadrų, jau nemačiusių nepriklausomos Lietuvos. Dabar jie apšaukiami buržuaziniais nacionalistais ir likviduojami.

Antra — naikinamas ūkininkas, tas kamienas, kuris įvykdė idėją, davė nepriklausomą Lietuvą. Jau 95% lietuviškos žemės kolchozuose. Jau ūkininkų luomas baigiamas naikinti. Jau ir kolchozai sujungiami į didžiuosius sovchozus-dvarus. Darbo jėga iš jų išimama ir gabenama į kitas darbo sritis, į "broliškas" respublikas. Buvęs ūkininkas tokiu būdū visai išraunamas iš gimtosios žemės ir iš savo krašto.

Trečia — naikinamas dvasininkas, kuris su visom bažnytinio gyvenimo priemonėm palaikė religinę ir tautinę dvasią, kuri nėra suderinama su bolševikiniu marksizmu. (Nors ligi 1949 m. buvo Vakaruose naivių filosofų, kurie vis kalbėjo apie katalikybės ir bolševizmo suderinimą, ir net santykių tarp Vatikano ir Sovietų Sąjungos išlyginimą).

Sunaikinta jau tiek, kad šiandien trijų milijonų tauta jau yra netekus arti vieno milijono gyventojų, daugiau, kaip 30%. Jų vietoj gabenami į Lietuvą rusai ir jiems duodamos lietuviškos pavardės. Turi likti Lietuva, bet jau be lietuvių.

TĖVYNĖJE TAUTOS VALIA TEBĖRA NEPALAUŽIAMA, BET KOVOTOJŲ EILĖS RETĖJA!

Skaudi išvada:

Kaip Termopilų gynėjų! Kai jie kris, kas tada besipriešins. Negi pelenai? Negi karžygių kaulai, sumesti į atmatų duobes? Taip kaulai prabyla, bet jie prabyla tik gyviesiems. Kam bylos karžygių kapai, jei tėvynėje tebus tik svetimi veidai ir svetimi kumščiai?...

Šitai gresia, jei tarptautinės galybės per ilgai užtęstų susidūrimą. Šitokia galimybė sumaišytų logišką įvykių eigą. Jeigu logiškai mes esam tik pagalbinė jėga tėvynei vaduoti, o didžiąją naštą neša tėvynėj esantieji tai pastarųjų jėgą sunaikinus, abidvi naštos tūri gulti mums, esantiems laisvėje. Štai kodėl taip kategoriškai keliamas balsas — išsaugoti visais būdais tautos potencialą tremtyje. Nė vieno lietuvio į šalį iš mūsų laivelio!

Ar tai pajėgsim?

Tarp mūsų ir mumyse grumiasi dvejopos jėgos. Iš vienos pusės aplinkybės mus dusina. Mes dėl to nustojame normalaus žmogaus savijautos. Kaip šunelis, virve tampomas, daužomės ir net kandžiojame vienas kitą. Arba vėl atitrūkę nuo ilgų nepriteklių, puolamės kalti skatiką, kad nereiktų drebėti vėl dėl duonos kąsnio ir skarmalo, net užmiršdami indėlį bendram reikalui. Vasario 16 proga šventai jaudinamės dėl tėvynės kančių ir kalbame apie jos vadavimą. Bet, nusivilkę šventadieninę nuotaiką, neretai pro pirštus pažiūrime, kad vaikai pradeda lietuviškai nebekalbėti, kad bažnyčioje nutilo lietuviškas žodis. Tai padaras tos jėgos, kuri kaip liūnas traukia mus ir smaugia. Kaip toji Jankaus Velnio bala! Ak, kokia karti laimė, kad nebėra Vaižganto. Kokiais perkūnais jis griaudėtų. Iš kitos pusės — čia, tremtyje, mūsų kultūrinis gyvenimas pražydo tokiais žiedais, kokių ir Lietuvoj nedaug esame turėję. Muzikiniai ansambliai, mokyklos, spauda, literatūra tiesės visom jėgom. Juk čia lietuviai su kitais pabaltiečiais moraliai taip prezentavosi, kad jiem buvo suteiktos net emigracijos pirmenybės. Juk čia kadrai akademikų veržiasi į pasaulinio masto žmones. Šimtai intelektualų revoliucionieriškai skaldo nutautimo kevalą, kad išvaduotų ir atgaivintų emigrantuose lietuvišką dvasią. Ateina gandai, kad ne prieš vieną jų net ranka buvo pakelta. Bet tuo nei jiems, nei kitiems lūpų neužčiaups. Tik paliks gėdos dėmę, kuri degins tuos, kurie ranką prieš lietuvybės gaivintojus pakėlė, ir tuos, kurie žodžiu, ar pataikaujančiu tylėjimu juos pakurstė.

Tie reiškiniai rodo, kad yra antroji jėga, kuri išlaikė iš tėvynės atneštus diegus gyvus, sveikus, dinamiškus. Jie čia nesuglebo, jiems tremtis kaip karštas vanduo ant nuskintų žiedų: nuo jo ilgiau žiedų grožį išlaiko. Tačiau atplėšta šaka ar žiedas taip klesti neilgai, jei ji neprigydoma prie kamieno, kuris šaknis turi įleidęs į savo žemę. Emigracija ir yra pajėgi tada, kai ji turi savo "Metropoliją", iš kurios semias naujų jėgų. Ateis laikas, kai lietuvių emigracija vėl atgaus tą savo užnugarį. Šiandien turim pagrindo daugiau nei bet kada tikėti, kad tas laikas artėja. Dėl to tvirtėja ir viltis, kad TREMTINIAI IR SENIEJI EMIGRANTAI IŠTESĖS IKI TO LAIKO JIEMS SKIRTĄ MISIJĄ.

Bolševikų vykdomas genocidas Lietuvoje: 76 politinių kalinių lavonai Praveniškiuose (kairėje — bolševikų nužudyta nėščia stovyklos prižiūrėtojo žmona).

POPIEŽIUS PRIĖMĖ LIETUVIŲ DELEGACIJĄ

Sausio 13 d. Šv. Tėvas Pijus XII specialioj audiencijoj priėmė Tautinį Lietuvių Šv. Metų Komitetą: kan. Z. Ignatavičių, kun. V. Balčiūną, kun. K. Rėklaitį M. I. C. ir St. Lozoraitį jr. Delegacija šv. Tėvui įteikė meniškai erškėčiais papuoštą raštą, simbolizuojantį dabartines mūsų tautos kančias ir išreiškiantį viso pasaulio laisvųjų lietuvių katalikų jausmus Apaštalų Sostui. Štai jo turinys:

Šventasis Tėve,

Lietuvos sūnūs ir dukros, jau nuo seniau išsikeldinę į kitus kraštus bei paskutiniais metais pasitraukę iš okupuotos tėvynės ir gyveną tremtyje, išgyvendami Jūsų Šventenybės skausmą dėl šiuo metu siaučiančių žiauriausių Bažnyčios persekiojimų įvairiuose kraštuose — tuo labiau, kad ir pati jų numylėtoji tėvynė buvo viena pirmųjų šio persekiojimo aukų ir dabar tebėra po jo jungu — visa širdimi prisidėdami prie Romoje veikiančio Šventųjų Metų Komiteto paskelbtojo maldų vajaus, aukoja Jums, Šv. Tėve, įvairių dvasinių gėlių vainiką...

Štai Jūsų Šventenybės intencija skiriamų maldų ir gerų darbų sąrašas:

Šv. Mišios atlaikytos 417, Šv. Mišios išklausytos 68,057, Šv. Komunijos 40.590, Šv. Rožančiaus dalys 86,730, Kryžiaus Keliai 30,105, Įvairios Litanijos 59,861, Dvasinės Komunijos 5,652, Švč. Sakramento aplankymai 41.128. Pasninko dienos 9,805, Išmaldos 925, Įvairūs geri darbai 21,804, Apsimarinimai 4,193, Novenos 908, Įvairios maldos 85,836, Pijaus XII Šv. Metų Malda 8,125, Ugniniai aktai 2,014,231.

Suklaupę prie Jūsų Šventenybės kojų, nuolankiausiai prašome Apaštališkojo Palaiminimo visiems tiems, kurie šias gėles Jūsų Šventenybei paaukojo ir ypatingai negarbinga geležine uždanga nuo jų atskirtiems broliams ir seserims, kenčiantiems pasibaisėtinus persekiojimus Tėvynėje ar toli nuo jos esančiuose kalėjimuose bei priverčiamojo darbo stovyklose, o taip pat minėtojo Lietuvių Komiteto Pirmininkui Jo Ekscelencijai Vincentui Padolskiui, Tituliniam Larandos Vyskupui ir mums, to komiteto nariams.

Pasirašė:

Kan. Z. Ignatavičius,
Vice pirmininkas
Kun. V. Balčiūnas,
Sekretorius

Nariai:

Tėvas Kaz. Rėklaitis, MIC
Stasys Lozoraitis, jr.

Mokslas + Menas + Literatūra

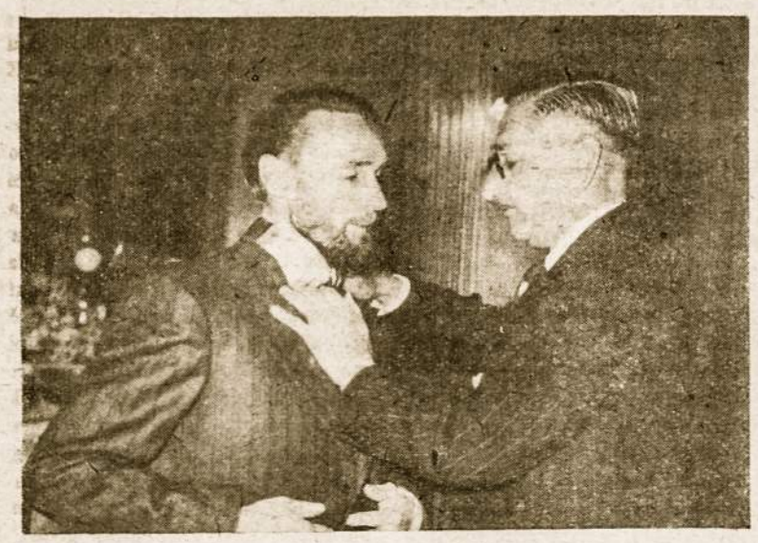

Bolivijos Užsienių Reikalų Ministerijoje 1950. XII. 22 dail. J. Rimšai suteikiamas aukščiausias "Andų Kondoro" ordenas už nuopelnus kultūrai ir menui.

MANO ODISĖJA

PASIKALBĖJIMAS SU DAILININKU JONU RIMŠA (2)

STEIGIU SAVO MOKYKLĄ

1943 m. bebūdamas San Carlos de Bariloche, gaunu kvietimą vykti į Boliviją vadovauti Meno Akademijai Sucre mieste. Pasirašau sutartį ir išvykstu.

Sucre yra oficialioji Bolivijos sostinė, laikui bėgant įsigijusi net keturius vardus: Sucre, Charcas, La Plata ir Chuquisaca. Tai senas, universitetinis miestas, šiandien turįs apie 30.000 gyventojų.

Mane apgyvendina buvusiuose Inkvizicijos Rūmuose, vadinamuose "Gran Poder". Juose yra Kolonialinis Muzėjus ir Meno Akademija.

Meno Akademijoj radau 20 mokinių. Po dvejų metų jų skaičius pasiekė 170. Vyriausybė tokio mokyklos išaugimo nesitikėjo. Trūko mokymo priemonių, patalpų, suolų. Negaudamas iš valdžios pakankamai piniginės paramos, atsistatydinu ir įkūriau savo paties Meno Mokyklą ("Curso Superior de Bellas Artes") tame pačiame mieste. Į ją pereina 27 geriausi mano mokiniai, kuriems aš duodu veltui mokymą ir darbo medžiagas: dažus, drobę ir kt. 1946 m. persikelių į La Paz, kad galėčiau uždirbti daugiau pinigų augančiai mokyklai išlaikyti. Po kelis kartus į mėnesį skrisdavau lėktuvu 800 kilometrų iš La Paz į Sucre paskaitų skaityti. Man nesant, mokyklai vadovaudavo mano paties buvusieji mokiniai — asistentai.

Nuo 1946 m. iki 1950 m., šalia darbo Meno Mokykloje, vis daugiau atsidedu kūrybai. Darau ilgas išvykas į karštuosius Bolivijos slėnius — yungas. Studijuoju gyvybe putojančią, laukinę tropikų gamtą ir čiagimių papročius. Šiais savo darbais aš pirmasis "atradau" atogrąžų pasaulį ir daviau naują kryptį Bolivijos tapybai. Iki tolei dailininkai domėjosi tik plokštikalnio gamta ir žmonėmis, dabargi buvo pasukta į tropikus.

SUDIE, BOLIVIJA !

Gyvenimas tokiose neįprastose sąlygose nualino mano sveikatą. 1950 metų pradžioje gaunu širdies ataką. Gydytojų patariamas, ilgesniam laikui turiu palikti Boliviją.

1950 m. birželio mėnesį suruošiu didelę atsisveikinimo parodą La Paz savivaldybės rūmuose. Susilaukiu visuotinio visuomenės ir valdžios sluogsnių pripažinimo. Buvo nupirkta daug paveikslų, kai kurie po 200.000 bolivarų (20.000 argent. pezų).

Už nuopelnus Bolivijos menui respublikos prezidentas apdovanoja mane "Andų Kondoro" ordeno pačiu aukščiausiuoju laipsniu, kokį tik gali gauti civilis ("Grado de Comendador de la Orden de los Andes"). Ordenas buvo iškilmingai suteiktas 1950 m. gruodžio 22 d. La Paz Užsienių Reikalų Ministerijoje, dalyvaujant valdžios ir meno atstovams.

Galutinai turėjau uždaryti savo įsteigtą Meno Mokyklą, kurios tradicijas vertai atstovauja visas būrys ją baigusių dailininkų. Iš jų tarpo jau suspėjo plačiau pagarsėti José Ostria Garrón, Juan Ortega ir Mario Eloy Vargas.

KŪRYBA

— Nemaža Jūsų paveikslų esu matęs įvairiose vietose, ypač Montevideo Lietuvos Pasiuntinybėje. Daugis gėrisi ir Jūsų puikiu Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslu lietuvių parapijos bažnyčioje Avellanedoje. Įdomu žinoti, koki yra žymesni Jūsų pastarųjų metų kūriniai?

— Prie Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslo dirbau 3 mėnesius. Bandžiau atkurti originalą, kurio niekada nesu matęs. Įdėjau daug širdies, bet tai nebuvo laisva kūryba.

Mano boliviškųjų metų tapyba labai skiriasi nuo tos, kurią iki šiolei matėte. Skiriasi tiek savo spalvų pasauliu, tiek formų išraiška. To priežastis pirmiausia buvo pati aplinka. Magiška aukštumų šviesa kasdien praus'a daiktų veidus ir padeda juos ant stiprių spalvų transparento nudžiūti. Menininko uždavinys — perkelti šitą akimirkos stebuklą į drobę. Kita to priežastis — daiktų vidaus, jų esmės praregėjimas. Daikto "siela" yra daug įdomesnė ir dailesnė už jo išorinę formą. Ji yra išorės prasmė. Savo kūryboje aš ir stengiuosi atkurti ne tikslias išorines daiktų formas, bet pagauti jų vidaus graciją, jų nuotaikos virpėjimą, jų giedamą likimo psalmę. Kas ne šito ieško mano paveiksluose, tas dažnai nusivils. Nepasiruošęs, eilinis mėgėjas veltui ieškos išorinių formų tobulumo, kurias dažnai tenka gerokai pritemdyti, kad neblaškytų dėmesio ir kad jų fone sužvilgėtų tikrasis daikto vidus.

— Kaip vertinate madernųjų meną?

— Kaip ir visi, aš esu mūsų laikų žmogus. Mano meninės pažiūros susiformavo Amerikoje. Pirmiausia patraukė mane tikrai turtinga ispanų tapyba: klasiška, tradicinė. Vėliau, ypačiai nuo 1943 m., palinkau į pracūziškąjį impresionizmą. Tai atitiko mano gyvą temperamentą ir jautrią daiktų vidaus intuiciją. Man patinka modernizmas dėl savo individualumo, paprastumo, daiktiškumo, harmoningumo. Tai mūsų gyvenamos epokos dvasia. Tačiau visa savo prigimtimi neapkenčiu pikasiško kubizmo dėl jo dirbtinumo ir sarkastiško piktanaudojimo minties prieš jausmą. Gal tai ir tinka kilimų fabrikams ir parduotuvių vitrinoms, bet jokiu būdu ne tikrajam daiktų vidaus pasauliui vaizduoti. Todėl manau, kad kubizmas ir panašūs išsigimusio skonio eksperimentai ilgai netruks. Manau, kad tapyba šiandien žengia į naują renesansą: į garbingą ir sveiką modernizmą.

— Kurie yra Jūsų žymesnieji paskutiniojo meto kūriniai?

— Pačiam savo darbą vertinti nelengva. Bet manau, kad prie žymesniųjų galima priskirti "La Paz įkūrimą", kurį užsakė Bolivijos vyriausybė 1948 m. to miesto 400 metų sukakties proga. Paveikslas kabo miesto Savivaldybės rūmuose.

Kitas paveikslas, kurį kritika vertina kaip pašauktą būti klasiniu Pietų Amerikos kūriniu, yra "Procesija". Kolonialinėje aplinkoje paveikslas vaizduoja įvairių rasių ir amžiaus žmones, kuriuos jungia vienas tikėjimas. Jų skirtingi charakteriai atrodo nušviesti ne išorine, bet tarsi iš jų pačių vidaus einančia šviesa. Paveikslas yra La Paz burmistro nuosavybė.

"Vietinė" ("Camba") vaizduoja tipišką rytų Bolivijos atogrąžinių Beni miškų moterį. Tai simbolis iššaukiančios rasės ir tykojančio instinkto. Tai moteris su hipnotišku panteros žvilgsniu.

"Tropiko burtai" vaizduoja laukinę tropiko gamtą, šėlstančią savo sultingam gajume ir klykiančią skaudžių spalvų balsais, tarsi rėksmingu atogrąžos paukščių giedojimu. Žmonės čia yra nežymūs, kaip bailūs gyvulėliai pasislėpę kamienų ir lapų tankmėje.

"Tropiko nuotaka" vaizduoja vestuvėms rengiamos ayrama mergaitės slaptą susvyravimą, jos vidinį stabtelėjimą pasakyti sudiev jaunystei.

"Nokturnas" vaizduoja aymara indėnų muziką ir šokius prie laužo, sukurto ant Titicaca ežero kranto (aukščiausio pasaulyje — 4200 metrų viršum jūros lygio).

"Yungas" slėnio peisažas vaizduoja putojančių spalvų ir formų gamtą prie namelio, kuriame savo atogrąžinėse išvykose apsistodavau.

Trilogija "Aymara" vaizduoja senoviškus šios indėnų giminės religinius papročius. Tai simfonija, pabundanti pasenusios, bežadės rasės sieloje ("Kerėjimas"), siaučianti švaigiam apeigų bangavime ("Allegro") ir mirštanti laukinėje ekstazėje ("Ritmas").

Peisažas "Simfonija ir šviesa" pasižymi švelniu spalvų miglotumu. Apie jį bolivai sako, kad tai autentiškai tolimos tėvynės pasakos prisiminimas, tai kūdikio sapnas, nupieštas ilgesio krauju.

PLANAI

— Koki yra Jūsų artimiausi ateities planai?

— Siausio 13 d. išvykstu į San Carlos de Bariloche (calle F. P. Moreno 371, Ter. Rio Negro). Grįžęs į Buenos Aires, planuoju suruošti savo paveikslų parodą. Tuej po to numatau suruošti parodą. Tuoj po to numatau suruošti Janeiro, kur manęs laukia mano mokiniai Mario Eloy Vargas ir Juan Ortega. Iš ten numatau vykti į Madridą, kur esu pakviestas dalyvauti kas dveji metai ruošiamoje Ispanijos ir Amerikos Meno Parodoj. Aš esu ofisialiai delegiotas kaip Ispanų Kultūros Instituto Bolivijoje atstovas tos parodos Oorganizaciniame Komitete.

Iš Europos planuoju vykti į Šiaurės Ameriką. New Yorke noriu suruošti savo paveikslų parodą. Manau, kad Jungtinėse Amerikos Valstybėse man gali tekti ilgiau pasilikti. Pasiilgęs šiaurės, noriu arčiau pažinti to didelio pramonės krašto kultūrą ir meną. Ypačiai man bus malonu susitikti ir iš arčiau susipažinti su mano gimtojo krašto meno atstovais, kurių, kaip teko nugirsti, pastaruoju metu yra nuvykęs žymus būrys, jau spėjęs stipriai užsirekomenduoti.

Jonas Rimša — TROPIKO NUOTAKA

Jonas Rimša — TROPIKO BURTAI (karštųjų yungas slėnių gamta)

REMKIME LIETUVIŲ GIMNAZIJĄ

Vokietijoje vienintelė lietuvių gimnazija atsidūrė dideliuose sunkumuose. Iš aštuonių mokytojų tik du gauna šiokį tokį atlyginimą, kuriuo dalinasi su likusiais. Esamam bendrabuty mokiniams trūksta lovų, paklojimo ir būtiniausių mokslo priemonių. Kalifornijos lietuviai sutiko aprūpinti septintąją gimnazijos klasę. Būtų gražu, jeigu Argentinos ir Urugvajaus lietuviai maisto siuntinėliais ir pinigais taip pat paremtų šitą emigracijai netinkamų šeimų ir našlaičių gimnaziją Vokietijoje, kuri vis labiau brenda į skolas ir turės užsidaryti, jeigu laisvojo pasaulio lietuviai, būdami daug geresnėje padėtyje, ją užmirš.

Norintieji sušelpti šitą vienintelę lietuvių gimnaziją, savo auką gali įteikti "LAIKO" Redakcijai, Lietuvos Pasiuntinybei Urugvajuje arba "LAIKO" atstovui Montevideo p. A. Braziui. Galima ir tiesiog pasiųsti gimnazijos direktoriui šiuo adresu: Pr. Šileika, (23) Diepholz, Lager am Flugplatz, Litauisches Gymnasium, Alemania.

Pasaka apie žvėris ir velnius

SUAUGUSIEMS VAIKAMS

Seniai, labai seniai, metė savo šeiminiką jautis, gaidys, avinas ir dar kiti žvėrys — ir dar girnos — ir išėjo į mišką. Užėjo vakaras. Keleiviai rado trobelę ir apsinakvojo. Naktį į trobelę atėjo velnias, ir gaidys pažadino draugus. Jautis čiupo velnią ragais, žąsinas žnybo į pakinkius, o girnos — jos buvo pačios reikalingiausios — plumptelėjo iš viršaus, ir iš velnio liko tik šlapia vieta.

Tai buvo labai seniai. Ir be to tai buvo pasaka. Mūsų laikais kitaip nutiko. Išėjo į girią kiti žvėrys. Ir girnų nebuvo. O velnių tai buvo ne vienas, o ištisi du: raudonas velnias ir rudasis.

Raudonas velnias — ar jis turėjo perskeltą kanopą ar ne, sunku pasakyti — nes ji buvo apauta čebatu, o ragučių iš po gaurų ežiuko nebuvo matyti. Bet viena buvo aišku: jis buvo šėtoniškai piktas, žaltiškai gudrus, o gundantis, kaip trisdešimtmetinė moteris. Raudonasis buvo toks piktas, kad negalėjo ištverti velniškam kailyje, kol yra pasaulyje nors vienas žmogus, žvėrelis ar gėlytė, kurie nebūtų paraudę. Jis kilęs buvo nuo Ararato kalnų, už kurių kitados buvo užkliuvęs gerojo Nojaus laivas. Jau tada velnias, pasivertęs žalčiu, norėjo pragraužti Nojaus laivo dugne skylę ir visus žmones bei žvėrelius prigirdyti. Nuo ten raudonasis velnias ir veda savo pogrindinę pasigraužimo veiklą. Raudonasis tokis gudrus, kad jis pats tik žaltiškai suplanuoja, penkmečiams, dešimtmečiams, šimtmečiams, susuka savo uodegą į piautuvą, ir milijonai puolasi pjauti ar kaltį pagal velnio planą. Jis toks gundantis iš tolo, kol nematytas, kad iš visų dievobaimingų namų pabėgo daugybė mokslingų ir pasipūtusių kalakutų, meniškai spalvingų povu ir pataikūnų šeškų. Jie keliavo pas raudonąjį velnią, puolėsi ant pryšakinių kojų ar tiesiog ant gūžio ir kiekvienas savu būdu pareiškė: "Mūsų drauge, mes esam tavo pryšakiniai vergai!" Ir iš žmonių nugirstus žodžius kartojo keleiviai: "Tave tik pamatyti ir numirti!..." Numirti tai jie, žinoma, neturėjo nė mažiausio noro. Bet tas pasakymas buvo toks spalvingas menininkui povui, toks giliaprasmis filosofui kalakutui, toks pataikingas šeškui, kad jie negalėjo jo atsisakyti, kaip moteris komplimentų. Raudonas velnias nepagailėjo betgi jų žodžius paversti kūnu: pasirodė jiems toks, koks jis yra ištikrųjų, paskui išsigandusiems keleiviams spyrė kanopa į ratogiausią vietą ir vėl meilingu balsu pridėjo: "Eikite, draugai, į roju ir mirkite".

Vienam kitam iš keleivių nepasisekė. Jie dar nebuvo spėję velnio rojuje numirti, kai pragydo gaidys, užkeikimas nukrito, ir jie vėl atvirto žmonėmis. Tokių jau gerokai vaikšto po visus žemės kampus, tik į rojų jie daugiau nenori. Aš nemeluoju. Kad taip buvo, pasiklauskite jų atvirtusių Amerikoj: Don Passos, Upton Sinclair, Steinbeck, Richard White, Louis Fischer; Anglijoj: Auden, Isherwood, Spender; Vokietijoj: Piscator, Becher, Eisler, Anna Seghers; Prancūzijoj: Barbuse, Romain Roland, Andre Gide, Malraux. Gal kur kitur sutiksite dar Arthur Koestler, Ignazio Silone, Kravčenko, David Rousset, El Campesino ir kitus.

Rudasis velnias savo laužą turėjo Berchtesgadeno kalnuose. Padavimas sako, jis buvo išsiritęs iš kiaušinio, kurį buvo padėjęs dar anais laikais velnių tėvas Wathanas. Ir raganų virtuvė čia buvo. Iš jos matė rudasis, kaip sekasi jo broliui raudonajam. Ir kadangi rudis buvo pavydus, triukšmadarys, o svarbiausia akiplėša ir kvailas per visą pilvą, tai jis ėmė visus kolioti, pareikalavo, kad visi žvėreliai ir paukštukai atiduotų savo kailius į jo, rudžio, raganų dirbtuvę žibintų gobtuvams ir būgnams rudo velnio ir jo vaikų garbei bubnyti. Iš Thoro paveldėtu kūju tvojo net savo tikrajam broliui, kad tas nudžiovė jam pusę vištos, kurią pats rudis buvo pradėjęs draskyti. Vištos likimo išsigandę, gyvulių ir paukščių varda gudrusis buldogas ir pamokslininkas lokys puolėsi prie raudono velnio:

— Duosim tau, ko tik tu nori, tik laikykis prieš rudį, tik mus nuo jo gelbėk!

— Tai užrašykit man, ko namie neturit, ką pakeliui rasit, ką namie sutiksit. - "Kas tai galėtų būti? Bet, ko namie neturim, tas mums ir nebrangu. Ką pakeliui rasim, — apseisim mes ir be radinių. Ką namie sutiksim — tik išlaikykim, ką namie dar palikom, užteks mums ir to. Na, tegul imasi, kad tik išgelbėtų". Žodis.

Kai velnias išdėstė, kad jam turi būti užrašytas Baltijos vyturėlių kraujas žemėje ir ant žemės, ką jie ras, beeidami iki Berchtesgadeno pakalnių; paklusnumas ir meilė nuo šiol tarp visų paukščių ir žvėrių Velniui Didžiajam. Žvėrių atstovai sumizgo. Bet žodis duotas.

— Vyturėlius tai jau gali, — pradėjo gudrusis buldogas. Bet iš naujo ištaręs vyturėlių vardą, buldogas staiga prisiminė, kaip sočiai išsitiesęs prie būdos, jis mėgo laisva ausim pasiklausyti vyturėlių nenutrūkstamų varpelių padangėje, ir nutilo. Bet vėl dvelktelėjo jam į šnerves skanus lakalas, kurio tikėjosi iš sutarties su velniu, ir lyžtelėjęs apatinę lūpą, suamsėjo: imk, imk, imk!

—No, no, no! — siriaumojo lokys, kuris jautėsi visų žvėrių, o ypačiai mažųjų globėjas ir mėgo jiems sakyti pamokslėlius apie demokratiją, apie laisvę nuo baimės, vargo, priespaudos ir dar gražesnius žodžius sakė.

—Vyturėliai ju laisvėje Viešpatį Dievą garbina. Jų negalima.

— Negalima, tai žinokitės, draugai. Aš verčiau su velnio broliu. Tik tarp žmonių Kainas Ablių numuša. O mes velnias su velniu jau susikalbėsim. Net dėl vyturėlių. Ak, tie vyturėliai, jie patys galės pasisakyti, kam jie norės tarnauti, ar man ar tam dievui.

Nusileido lokys.

— Kad jau demokratiškai nubalsuos negiedoti, tegul sau. Kad tik demokratiškai. Imkis juos sau, kad tavęs nepiktintų tos jų giesmelės. Bet tik laikinai. Laikinai... — murmėjo lokys kažkur į orą lyg sau pačiam, lyg vyturėliam.

— Žinoma, demokratiškai, — nusišiepė velnias. Žinojo: kas narsus žodžiais, nuolaidus darbais; kas paaukoja šiandien, rytoj paaukos lengvesne širdim. Pažinojo velnias pamokslininką gerą naivų lokį.

Sumušus arklinę kanopą su lokio letena prasidėjo obuoliavimas su velniu raudonuoju, rudąjį begaudant. Kai rudąjį prispyrė į tarpukalnes, ir reikėjo jį iš visų pusių apsupti, veltui gudrusis buldogas amsėjo:

— Hm, nelipkime į Šventosios Joanos žemę. Neklausykime raudonojo šnibždėjimų. Oi, apgaus! Geriau pro gražiosios Elenos žemes, ten abiem velniams priminsim uodegas.

Bet lokiui patiko velnio pamokslininkavimas apie tikrąją demokratiją tarp velnių, kuri gali būti labai tinkama ir žmonėms ir žvėreliams.

— Ura, velnija! — pramokęs velniškai, strapaliojo lokys, visai neklausydamas buldogo.

— Hm, hm, hm, skubinam į miestą, ant kurio lentelės numaliavotas lokys, — amsėjo buldogas. — Mes pirmieji ten turim būti, nes raudonasis draugas priveis ten tiek žiurkių, kad paskui ir su pamokslais jų neišveisi.

— Ura, velnija! — šurmuliavo svaigdamas lokys ir sukomandavo: — Gultis kariuomenei į laužą visai savaitei, kol draugas miestą paims. Ir ištiesė lokys kojas, tęsdamas mieguistomis akutėmis:

— Reikia laikyti žodį velniui! Pasitikėti juo! Tik gera širdim, dosnumu, nuolaidumu velnią paversim angelu, — ir pasiūlė velniui priedo dar ir savo laužą.

Rudasis velnias buvo sumaltas. Raganų virtuvė nuo Berchtesgadeno pakriaušės buvo perkelta į rojų, raudono velnio rojų, kur tokių pabuklų niekad nebuvo per daug. O rudas raganas iki šiol tebegaudo ir rengia joms nuraganinimo procesus.

Raudonasis velnias išsikėtojo vienas ant sosto, kurį laikė savo nugara parėmęs lokys. O gerą šuns uoslę turis buldogas buvo išvytas iš valdžios. Valdžia buvo atiduota pingvinams, kurie jautė raudonajam giminystės dar nuo tų laikų, kada buvo rojuje, Dievo rojuje. Bet pingvinai su velniu apsipyko tenai kaip konkurentai, nes reiškė simpatijų tai pačiai Ievai, tik pingvinas norėjo ją laimėti iš lėto, evoliucijos keliu, o velnias staiga revoliucija ją paėmė.

Ir velnias jau pradėjo kaustyti iš naujo kanopą, kad įžengtų į Šventosios Joanos žemę, kur stovėjo riteris su dvigubu kryžium, bet kur taip pat prie Teufelio (žmonės sakydavo Eifelio) bokšto jau kuitėsi senas velnio tarnas garbingas dezertyras iš kovos su ruduoju velniu. Taikstėsi raudonas velnias ir į salą, į Westminsterio katedrą, kur jau kriošėjo išsišiepęs velnio pamokslininkas, apsitaisęs dievobaimingo dekano raudonu apsiaustu ir giliame jo kišeniuje skaitė iš velnio gautus raudonuosius. Įžūlėjo velnias tiek, kad murziną snukį pradėjo kaišiot prie šv. Petro rūmų lango dairydamasis, kaip ten į vidų įsmukus.

O Baltijos žemė raudonėjo nuo vyturėlių kraujo. Velnias įsakė mušti būgnais velniškus maršus, kad nustelbtų iš ten aidintį, širdį verianti vyturėlių skundą. (Pabaiga sek. nr.)

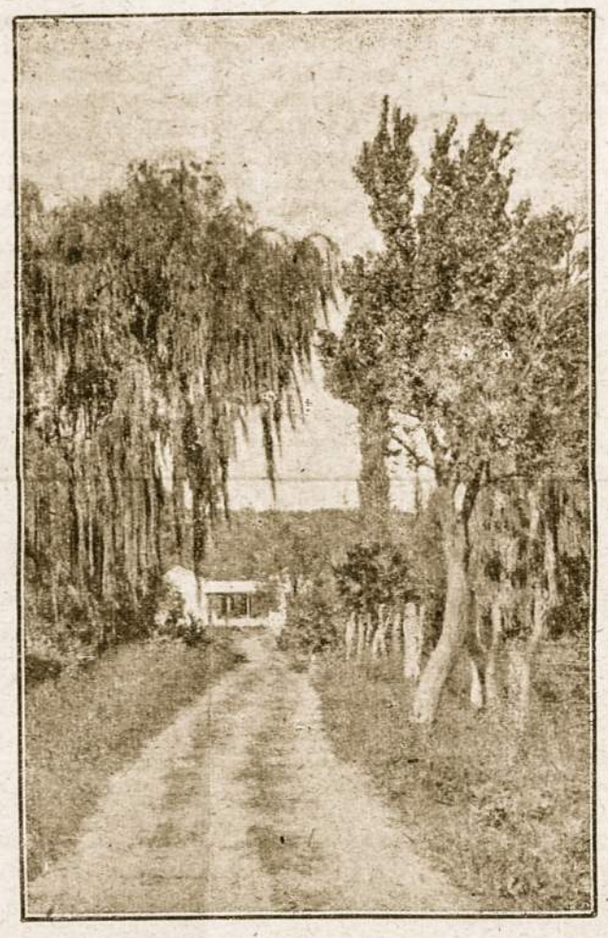

★

"Ar atsimeni namelį, tą gimtinį savo, kai močiutė prie ratelio supdama liūliavo?"

(B. Brazdžionis)

★

GRĮŽĘ IŠ RUSIJOS OLANDAI PASAKOJA

Iš Rusijos po 5 nelaisvės metų buvo grąžinti 96 olandai, kaip buvę vokiečių kariuomenės kariai. Vienas iš jų, kuris buvo laikomas Odesoje, pasakoja apie didelį vietinių gyventojų badą. "Rusai miršta kaip musės nuo persidirbimo ir bado.. Rusų vaikai spiesdavosi apie mūsų lagerį ir prašė duonos. Kai kurie mirė tiesiog aikštėse. Mes negalėjome jų maldavimo patenkinti. Patys gaudavom tik 600 gr. duonos — baisios duonos! Ateidavo ir moterys, prašydamos duonos parduoti. Kai mes atsisakydavome, už duoną jos pasisiūlydavo pačios. Bet mes buvom nuolat saugojami ir apie moteris negalėjo būti nei kalbos." Kitas olandas pirmojo pasakojimą papildė. "Moters ir vaikai buvo apsirengę skudurais, basi ir nuolat sušalę. Bent kaime. Miestuose buvo truputį geriau. Žiemą rusai kojas apsitūlodavo skudurais, arba mūvėdavo veltiniais. Rusai yra alkani ir laiko save žuvusiais. — Jie vagia viską, ką tik gali. Jie kapstosi atmatų duobėse, kartais susipešdami dėl rastos supuvusios bulvės.'"

Belaisvis, kuris buvo Sibire, pasakoja, kad darbininkas uždirba mėnesiui 600—800 rublių, o duonos kepalėlis kaštuoja 200 rublių.

Nuo savęs tenka pridurti, kad badavimas ir dabar yra visuotinis reiškinys Sovietų Rusijoj. Jis atėjo jau ir į Lietuvą. Ligi 1948 iš Rytprūsių žmonės eidavo į Lietuvą elgetauti. Būriai plūdo su maišeliais iš Rusijos. Su kolchozų įvedimu ir Lietuvos kaime pasunkėjo padėtis. Iš vokiečių belaisvių, kurie buvo laikomi Lietuvoje, teko patirti, kad šimtai belaisvių buvo dėkingi Lietuvos gyventojams už gyvybės išgelbėjimą. Bet nuo 1949 m. jau prie belaisvių stovyklos Kaune (prie Nemuno, tarp Maironio ir Daukanto gatvių) jau susirinkdavo būriai vaikų ir prašydavo duonos iš belaisvių. Sovietiškas badas atžygiavo ir į Lietuvą.

Nuo Buenos Aires iki New Orleans

Kelionės įspūdžiai (4)

Rašo ALFONSAS GRAUSLYS

(Pabaiga)

LAPKRIČIO 17 d. Prieš akis aštuonių dienų kelionė iki sekančio sustojimo Curacao saloje. Aštuonias dienas nenulipsime sausumon. Aštuonias dienas nematysime žemės. Nors vandenynas ramus, tačiau lauki kelionės pabaigos. Lauki žemės, su kuria esi suaugęs, kuriai mindžioti esi skirtas. Būti ilgesnį laiką ant vandens žmogui neįprasta, nenatūralu ir todėl vargina. Ilgesnėje kelionėje išgyveni laivą, tartum kalėjimą, kurs apriboja tavo laisvę. Nenuostabu, kad aštuonios būsimos dienos atrodo tartum amžinybė, kuri nesibaigs.

LAPKRIČIO 22 d. Tą ilgesnį kelionės tarpą laivo vadovybė įvairiais būdais stengiasi paįvairinti. Tikras valgio puotas ji ruošia denyje. Kasdien išleidžia pasaulio įvykių santraukos lapą. Ruošia kino seansus. Duoda progos žaisti įvairių žaidimų. Keleiviai taip pat prisideda prie kelionės patrumpinimo. Susidaro meno mėgėjų būrelis ir jo pastangomis padaromas vakaras. Keliaujančių amerikiečių dauguma sudarė programą pagal savo skonį. Kam yra tekę matyti linksmų amerikiečių filmų, tasai, kad ir netikėtai atsiradęs šiame laivo vakare, būtų iš karto pažinęs, keno tai yra vakaras. Visa programa buvo komiško turinio: komiški baletinio pobūdžio šokiai, komiškos dainos su matytais filmuose judėjimais į dainos taktą, komiški vaidinimai ir monologai. Programos turinys sukėlė daug juoko ir plojimų žiūrovų tarpe.

LAPKRIČIO 24 d. Vis tęsiasi vandenų tyrai. Lauki bet kurio laivo pasirodant. Retkarčiais vienas kitas jų pasirodo tolybėse. Ir kai po septynių plaukimo dienų, jau įplaukus į Karaibų jūrą, pasimato iš vienos pusės Trinidad, o iš kitos pusės kita sala, toji dienų eilę nematyta žemė taip romantiškai atrodo; pasakiškom spalvom ji suspindi. Sutemus tolumose pasirodo kažkoks švyturys. Jo žybčiojimai taip jaukūs, tarsi būtumei jų saugomas. Kiekvienas jo sublyksėjimas tartum sako: greitai pasibaigs tas išsijungimas iš gyvenimo, ir jūs vėl grįšite į jį.

Ilgoj jūros kelionėje, turėdamas tik vandenis po savim ir dangaus skliautą virš savęs, ieškodamas įvairumo akims ir dvasiai, daug žiūriu į dangų ir debesis. Debesų spalvos ir atspalviai, jų formos ir tarpusavis santykis erdvėje, tas viskas patraukia tavo dėmesį. Bet ir įvairūs įsisiūbavusių vandenų atspalviai, ypač bangom lūžtant, nukelia dangaus spalvas žemyn. Tada pajunti, kaip menininkas, tapytojas, kurs visur grožio ieško, gimsta tavyje.

LAPKRIČIO 26 d. Pagaliau tolumoje pasimato sala, tartum tvirtovė, su daugeliu iš vienos pusės tartum nupiautu šonu kalnų viršūnėmis. Jos atrodo kaip tvirtovės sustiprinimai. Mažos žuvytės, kaip kokie dideli vabzdžiai, laksto virš jūros paviršiaus. Nors dar toli žemė, tačiau jau kvepia jos augmenija. Geriame saldųjį žemės kvapą. Norisi greičiau tą žemę pasiekti ir vienai parai pagal kelionės tvarkraštį sustoti. Tai žibalo versmėmis turtinga olandų valdoma Curacao sala. Artėjame į jos Willenstadt miesto uostą. Įvažiuojame į jį. Plačiu uosto kanalu skverbiamės į miestą. Iš abiejų pusių gatvės pastatai. Olandų stiliaus, augštai iškilusiais stogais, namai. Švarus namų tvarkingumas tartum nukelia tave Europon. Visur knibžda žmonių skruzdėlynas. Plazda skaitlingos olandų vėliavos. Tvankiam ore pasklidęs žibalo kvapas. Jau temsta. Laivas sustoja. Šviesos užlieja miesto gatves. Ypač tartum gaisras dega Willenstadto žibalo pramonės rajonas. Iš kažkokių milžiniškų židinių kyla didžiulės liepsnos, tartum fajerverkai kyla kibirkščių debesynai, toje pusėje dega visas dangus.

LAPKRIČIO 27 d. Iš ryto nulipame į miestą. Didelis karštis. Maudomės savam prakaite. Kiekvieną valandėlę laukiama audra. Willenstadt'o mieste žmonių skruzdėlynas. 95% gyventojų tai negrai. Visi bėga, skuba. Verda prekybinis gyvenimas. Abipusių kryžminių žvilgsnių žaibai susikerta, kai tūkstančiai juodųjų gražuolių siaurais šaligatviais, vieni su kitais susidurdami, veržiasi pro tos pat spalvos minioje sutinkamas gražuoles. Didžiulis debesys vis plačiau dengia dangų. Ten augštai vis dažniau žaibuoja. Skubu surasti paštą, kad bent artimiausiems, po ilgesnio išsijungimo iš gyvenimo, pranešti, kad dar gyvenu. O dar norėtųsi paklaidžioti po tą egzotišką savo gyventojų sudėtimi negrų miestą. Vos spėju surasti paštą, kai tartum patvinkęs skaudulys prasiveržia tvankiu lietumi. Šlapias nuo lietaus, bet dar labiau nuo prakaito, grįžtu į laivą. Nesigailiu, kad neteko ilgiau apžiūrėti to miesto, nes dvasios dėmesys jau krypsta kitur. Norisi greičiau pamatyti kraštą, į kurį šiandien visi veržiasi. Dar dvi kelionės dienos ir įplauksime į New-Orleans, taigi į U.S.A. uostą.

LAPKRIČIO 29 d. Paskutinės kelionės dienos. Priešpaskutinį vakarą turėjome iškilmingą su karnavaliniu pobūdžiu vadinamą "Kapitono vakarienę". Jos metu ko tik ne visi keleiviai savo kalbose dėkojo kapitonui už pavykusią kelionę ir bendrakeleiviams už draugystę. Paskutinį vakarą laive matėme gražią spalvotą filmą vaizduojančią Louisianos valstybę, t. y. tą pirmąją USA jungtinę valstybę, į kurią šią naktį įvažiavome. Kai šį rytą dar nakties metu sustojo laivas, kai pažvelgus pro laivo langą pasimatė žybčiojantys švyturiai, įvairūs pastatai netoliese ir šalto žiemos rytmečio miglose skriejantys motoriniai laivai, dar nebuvo aišku, kas čia yra įvykę. Tik po poros valandų, kai prašvito, paaiškėjo, kad jau esame įplaukę į USA vendenis, į Missisipi upę. Greitai atsikėliau ir išėjau į denį stebėti abiem upės pusėm besidraikančią USA teritoriją, Louisianos valstybę. Dar vos prieš parą turėję šiltą orą, jau pasijutome, kad esame krašte, kur prasidėjo žiema. Įtemptai pakilusia nuotaika žvalgausi į palyginti neplačios upės krantus. Tai štai išsvajotoji Amerika, į kurią taip daugelis nori įvažiuoti, apie kurią visi svajoja. Godžiai ryju akimis visa, ką matau. Vienas upės krantas įdomus, kitas protarpiais įdomesnis. Sustoji vienoje laivo pusėje, pereini į antrąją. Ir vėl atgal. Visur jaučiamas gerbūvis. Gražūs, su įvairių spalvų stogais, namai. Gausingi didžiuliai metaliniai tankai rodo krašto pramonę. Išsidraikę miškai ir miškeliai. Įvairūs techniški įrengimai, elektrifikacijos stotys ir tt. Vis palukiame tolyn, nes New-Orleans'o uostas dar už 100 mylių. Plaukiame Missisipi upės deltos pagrindine vaga, o ji pati plačiai išsidraikiusi: matosi įvairios jos šoninės vagos ir salos. Visas laivas pasiruošęs išsikelti į krantą. Atvykę į laivą USA valdininkai tikrina dokumentus, deda įvažiavimo antspaudus. Vis tirštėja pastatų skaičius. Vis daugėja fabrikų kaminai. Vis skaitlingesnės reklamos. Vaga vis darosi platesnė, kol virsta uostu.

Vidudienis. Saulėje spindi New Orleans pastatai. Ant lietuviško paso jau uždėtas "Admitted". Prie laisvės krašto uosto muitinės sustoja laivas. Iš jo ruošiasi išlipti žmogus, kurs išsilaisvinimo ilgisi sau ir kurs laisvės trokšta savo tautai.

SVARBUS T. BRUŽIKO LAIŠKAS

Brangūs Tautiečiai,

Jūs beveik visi esate girdėję daug mano pamokslų, skaitę laiškų, bet gal svarbiausią laišką rašau Jums dabar. Noriu nurodyti, kaip Jūs galite ne tik per keletą dienų, bet per ištisus metus klausytis gražiausių pamokslų, gėrėtis naudingomis konferencijomis, dalyvauti nuolatinėse misijose. Ir visa tai galėsite atlikti labai lengvai, patogiai, be jokio vargo. Kaip tai yra galima, pamatysite, perskaitę šį laišką.

Pirmiausia norėčiau pasakyti tai, ką iš kitų žymiausių mūsų veikėjų esu girdėjęs, neminėdamas jų pavardžių. Viena žinoma kultūrininkė sako: "Kai pirmą kartą pamačiau "Laiškus Lietuviams", tai numojau ranka, manydama, jog tai yra eilinis religinis laikraštukas, kaip daugelis kitų. Vis dėlto, kitų įkalbėta, paskaičiau. Ne tik paskaičiau, bet visą perskaičiau ir pamačiau, kaip mano pirmas manymas buvo klaidingas! Dabar kiekvieną mėnesį nekantraudama jo laukiu, o tą savo pirmutinę klaidą stengsiuosi "išpirkti", platindama šį religinės ir tautinės kultūros nešėją".

O štai ką sako vienas gerai pažįstamas kunigas — organizatorius: "Gaunu beveik visus lietuviškus laikraščius ir žurnalus, bet, gėda prisipažinti, kartais neturiu laiko net juos perversti. Tačiau vieną iš jų visuomet perskaitau nuo pradžios iki galo — tai "Laiškus Lietuviams". Šiame laikrašty yra sprendžiamos be galo įdomios ir intriguojančios problemos. Nesakau, kad aš nežinočiau, kaip tas problemas išrišti, bet man labai įdomu pamatyti, kaip jos šiame laikraštyje bus išspręstos. Ir turiu pripažinti, kad jos čia sprendžiamos labai įdomiai ir artistiškai".

Kitas žymus visuomenininkas, buvęs K. V. C. narys, rašo: "Ne tik lietuvių kalboj, bet nei kitose kalbose man neteko matyti tokio laikraščio, kurs taip tiesiai eitų į žmonių širdis, kaip "Laiškai Lietuviams".

Po tokių pasisakymų man nereikia daug ko pridėti, tik noriu priminti, kad, platindami šį laikraštį, Jūs patys būsite geriausi misijonieriai, nes paskleisite tarp visam pasauly išblaškytų savo tautiečių tokių gražių ir naudingų minčių, kurios juos gaivins, kaip nuolatinės misijos.

Kiekvienas lietuvis turėtų skaityti "Laiškus Lietuviams", o kas jau skaito, surasti bent vieną naują skaitytoją arba užprenumeruoti savo pažįstamiems.

Kaina tik 1 dol. metams.

Adresas: "Laiškai Lietuviams"
5541 So. Paulina St. 2
Chicago 36, Ill. USA.

Jūsų J. Bružikas, S. J.

Red. pastaba: "LAIŠKUS LIETUVIAMS" Argentinoje galima užsisakyti ir "LAIKO" Redakcijoje.

PADĖKA

Visiems, kurie, man iškeliaujant į Romą, parėmė mano kelionę pinigais ar padovanojo drabužių, ypatingai B. Mažeckienei, O. Šereikytei, Marijai ir Petrui Šantarams, Uršulei Šilaikienei, Antanui Paršeliui, Vaclovui Sviderskui, O. Paserbskienei, V. Bakšiui, J. Kėblaičiui, E. Talmontaitei, Ks. Mainelytei, Andriui Baltrušaičiui, J. Aleksienei, R. Kazeliūnienei, B. Gokui, Kaz. Kybartui, Br. Verbickui, M. Cibavičienei, O. Lipinskienei, P. Mačiuliui ir kitiems, kurių gal neprisimenu, tariu nuoširdžią padėką. Dievas teatlygina visiems.

Vytautas A. Palubinskas, M.I.C.

DĖKOJAME

Atostogų dienos, kurių pagal Čilės paprotį turėjome vieną mėnesį, maloniai prabėgo Tėvų Marijonų namuose Avellanedoje. Čia gyvendami, užmiršome, kad gyvename ne Lietuvoje. Namuose ir už namų kalbi lietuviškai ir nereikia klausti, ar tave supranta. Prisėsi prie stalo — jis lietuviškas. Niekas tau neskirsto porcijų, kaip daroma Čilėje. Išeisi už Tėvų Marijonų namų tai vienas, tai kitas neduoda gatve praeiti — kviečia pas save. Tad nuolat tai vienur tai kitur svečiavomės: pas p. p. Paršelius, p. p. Sakalauskas, p. p. Masiulius, p. p. Šulnį ir Geigą, p. p. Deveikius, p. p. Laucius, p. Dailidienę, p. Pr. Ramanauską, p. p. Cibavičius, p. p. Mainonius ir kitus, kuriuos sunku ir išskaičiuoti. Visi mus maloniai priima, gausiai vaišina. Prašmatniausiai mus priėmė p. Dailidienė ir p. Pr. Ramanauskas. Tokių vaišių gausumo ir Lietuvoje retai tekdavo patirti.

Gaila palikti šią "mažą Lietuvą", bet, pareigoms šaukiant, tenka skristi vėl į Čilę. Išvykdami pasiliekame nepaprastai dėkingi Tėvams Marijonams už mūsų nuoširdžią globą jų namuose ir visiems išvardintiesiems ir neišvardintiems mūsų prieteliams.

Kunigai J. ir A. Kardauskai.

Avellaneda, 1951. 1. 31.

"LAIKO" GARBĖS LEIDĖJAI

IŠLEIDO 2 "LAIKO" NUMERIUS:
Emilija Puslaitė Brazienė (Montevideo)

IŠLEIDO PO VIENĄ "LAIKO" NUMERĮ:

Sofija ir Samuel D. Accroca, Andrius Ališauskas ir Vladė Ališauskaitė Marenholcienė, Marija ir Juozas Ališauskai, Jonas Aukštikalnis, Elzė ir Antanas Barzdžiai, Marija ir Juozas Bendorinai, Moterų ir Mergaičių Dr-ja "Birutė", Emilija ir Antanas Braziai, BRUNO BUČYS BUČINSKAS, Anelė ir Kazimieras Burbai, JLBB, Emilija Čekanauskienė, Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai, Kazimieras Čibiras, Vanda Čikstienė, Juozas Daugirdas, Konstancija Deveikienė, Bronius Eidukonis, Adolfina Geigaitė ir Juozas Šulnis, Danutė ir Jurgis Gilvydžiai, Laimutė Šlapelytė Graužinienė ir Dr. Kazimieras Graužinis, Liet. Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministras P. Amerikai, Gyvojo Rožančiaus ir Labdaros Dr-ja, Adelė ir Vincas Grigaičiai, kun. Stanislovas Grigaliūnas, Valerija ir Kazimieras Kaminskai, Ona Kasparienė, Adolfas Kaušinis, Paulina ir Bronius Leskauskai, Povilas Miliauskas, Juozas Musteikis, Andrius Naujokas, inž. Jonas Ramanauskas, Pranas Ramanauskas, Rosario Lietuvių Bendruomenė, Uršulė ir Pijus Sakalauskai, Marija ir Kazimieras Stankūnai, Marija ir Petras Šantarai, Paulina ir Vladas Urbiečiai, Augustinas Varškys.

NAUJAS "LAIKO" GARBĖS RĖMĖJAS

STASYS POVILONIS, savo mirusios a. a. Juzės Povilonienės, buvusios žymios kolonijos veikėjos ir "LAIKO" bendradarbės, mirties metinių proga "LAIKUI" paaukojo $ 100.—, tuo įsirašydamas save į Garbės Rėmėjų eiles.

Nuoširdus lietuviškas ačiū.

NAUJIEJI "LAIKO" RĖMĖJAI

Dėl techniškų kliūčių šiame numeryje nespėjome sudaryti naujųjų "LAIKO" Rėmėjų sąrašo. Jį paskelbsime sek. nr.

● Išoriniai žalieji salotų lapai turi daugiau maistingų dalių, negu išvidiniai blyškieji.

NAUJAS "DRAUGO" KONKURSAS

RYŠKIAUSIOJI LIETUVIŲ ASMENYBĖ

Pasibaigė pirmoji XX šimtmečio pusė. Tai gera proga iškelti nuopelnus tų lietuvių kultūrininkų, rašytojų, pedagogų, politikų visuomenininkų ir kitų, kurie daugiausiai nusipelnė 1900—1950 metų laikotarpyje. Tam reikalui:

1. Dienraštis "Draugas" skelbia konkursą: RYŠKIAUSIOJI LIETUVIŲ ASMENYBĖ. Konkursui skirtas straipsnis turi būti įteiktas iki 1951 m. gegužės mėn. 1 dienos.

2. Už tris geriausius straipsnius skiriamos premijos: I — 50 dolerių, II — 30 dolerių ir III — 20 dolerių. Premijas parūpins DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN., kurios vedėju yra JUOZAS MOZERIS.

3. Premijuotiniems kūriniams nustatyti teisėjų komisiją sudaro: konsulas dr. P. Daudžvardis, dr. K. Drangelis, redaktorius Edv. Kubaitis, dr. O. Labanauskaitė ir prof. B. Vitkus.

4. Konkurse dalyvaujančiam autoriui paliekama teisė pasirinkti ryškiausią lietuvių asmenybę (iš gyvų ar jau mirusių), kurią aprašys. Pageidaujama, kad straipsnis būtų parašytas mašinėle ir nebūtų ilgesnis kaip keturi puslapiai (paliekant tarpus tarp eilučių), geriau trumpesnis.

5. Autorius gali siųsti kelis straipsnius apie kelis jo parinktus ryškiausius lietuvių tautos asmenis, pasirašydamas tuo pačiu slapyvardžiu. Premija tegalės būti skiriama tik viena tam pačiam autoriui.

6. Sprendimo bešališkumui patikrinti autoriai turi pasirašyti slapyvardžiu, o atskirame uždarame voke pažymėti savo tikrąją pavardę ir adresą, taipgi įrašant siunčiamų rašinių pavadinimus ir pasirinktą slapyvardį.

7. Siųsdami savo rašinius konkurso komisijai, autoriai tuo pačiu sutinka, kad jų kūriniai, premiją laimėję ar nelaimėję, gali būti išspausdinti "Drauge".

8. Strapsnius siųsti adresu: Konkurso Komisijai, "Draugas", 2334 S. Oakley ave., Chicago 8, Ill.

FOTO EMILIJA
Atliekami įvairūs foto darbai
Emilija Jasiukynienė
Savininkė
NOGOYA 2969
Villa del Parque T. E. 50-7319

FUNDICION PRADO
Fundición de Bronce Mecanico, Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecanica y Estampados. Matrices de todas clases y para toda Industria
Eduardo Jusys
MOLINOS DE RAFFO 473
Telefono: 22 53 05 Montevideo

ALEKSANDRO MINIAUSKO
SIUVYKLA "ALEJANDRO"
Lietuviams nuolaidos
Julio Herrera y Obes 1519,
Tel. 9-49-59 Montevideo

Didelis Lietuvių Bičiulis
Dr. CHARLES M. SMART
DANTISTAS
Priėmimo valandos: 9.30 - 12 ir 14.30 - 16.
Córdoba 991, piso 5 Dep. B, Cap
T. E. 31 - 7060

KULTŪROS ŽURNALO
"AIDAI"
prenumeratoriai prašomi nedelsiant atsilyginti už šių metų prenumeratą. Galima įmokėti "LAIKO" Redakcijoje
(metams $ 50.—)

VASAROS METU LIETUVIŠKOS PAMALDOS MONTEVIDEO MIESTE
įvyksta antraisiais mėnesio sekmadieniais 9,30 val. Švenč. Jėzaus ir Marijos Širdžių parapijos bažnyčioje, Posolo 4025.

ALFONSO BARTAŠIŪNO
METALO LIEJYKLA "ZAPICAN"
Bronce - Aleación - Aluminio - Trabajos estampados - Soldadura autogena
Zapican 2789 - Tel. 2-94-47,
Montevideo

Ibicuy salose, gražioje gamtoje, trijų upių santakoj (Tres Bocas Sagastume, Islas del Ibicuy) V. V. Nalivaikos yra moderniškai įrengtas vasarnamis
"LIETUVA"
Čia galima pasimaudyti, laiveliu paplaukioti, pameškerioti, įvairių medžių parko pavėsy grynu oru pakvėpuoti, ramiai pailsėti.
Smulkesnes žinias galima gauti ir rezervuoti kambarius: Turismo Agencia, Florida 165 (Galeria Güemes) escritorio 529, piso 5. - T. E. 33-9584.

TALLERES "SAN ANDRES"
—DE—
ANTONIO NEKROSIUS
Conscipto Bernardi 283,
SAN ANDRES (F.C.N.G. Mitre)

COLIN M. CAMPBELL, Jr.
IMPORTACION - EXPORTACION
San Martin 579 (Tucuman)
Buenos Aires,
T. E. 31 - 3081

PAIEŠKOJIMAS

BOLESLOVAS SARAPINAS ir JONAS SARAPINAS, abu kilę iš Vaiškonių km., Ukmergės apskr., nuvykę Argentinon prieš pirmąjį pasaulinį karą, paieškomi ALFONSO STANKEVIČIAUS, kilusio iš ten pat ir gyvenančio Jungtinėse Amerikos Valstybėse: 2721 Cruger Ave., New York, N. Y., U. S. A.

MAŠINŲ FABRIKAS
ŠALTAM METALO APDIRBIMUI
Kniedžių, Varžtų ir Veržeklių
Fabrikas
Marca Registrada
Vladas Urbietis
MORON 3596
(Altura Pavón 3500)
T. E. 241-0116 LANUS

MED. GYD.
AUGUSTINAS LAUCIS
priima ligonius Dr. Mosqueira kabinete:
pirmadieniais, antradieniais, šeštadieniais 8—12 val.
trečiadieniais, ketvirtadieniais 13—15 val.
Chirurgija ir vidaus ligos
L. ALEM 66 - Lomas de Zamora
T. E. 243-0176

"LITUANIA"
BATŲ DIRBTUVĖ ir PARDUOTUVĖ
Taisomi ir gaminami įvairūs batai pagal užsakymą.
BRONIUS LESKAUSKAS
Defensa 1174 — Buenos Aires
T. E. 34 - 9091

"Lietuvos Aidai"
Lietuviškoji radio valandėlė kiekvieną sekmadienį 8 val. 30 min.
Radio Mitre LR6
Dir. ZEFERINAS JUKNEVIČIUS

Šulnis ir Geigas
DIDELIS KĖDŽIŲ FABRIKAS
Chile 765 Humberto I 1956
T. E. 20-9578 Avellaneda

Liet. Pamaldos Rosario Lietuviams
Kas sekmadienį Buen Pastor koplyčioje, Laprida ir Virasoro gatvių sankryžoje, 10.15 val. Aukštumas: San Martin 2900.

"ŽEMAITIJA"
J. ir A. Burokų vasarvietė Ibicuy salose, milžiniškoje Parana upėje suteikia vasarotojui visus patogumus, lietuvišką virtuvę ir mandagų patarnavimą. Rezervuokite kambarius pas Sr. Sanchez Penaud agent.
Florida 165 (Galeria Guemes) piso 5, esc. 529, T. E. 33-9584

LIETUVIŠKAS KĖDŽIŲ FABRIKAS
Gaminamos tvirtos ir stilingos kėdės pagal užsakymą: viešbučiams, kavinėms, raštinėms, krautuvėms ir privatiems butams
Bronius Eidukonis
Savininkas
Salta 265, Sarandi. T. E. 22-5461

ELEKTROS INSTALACIJA
Namuose ir dirbtuvėse. Įvairių elektrinių prietaisų bei motorų taisymas
P. Mačernis
Isleta 3865 4 de Junio

DĖMESIO STATYBININKAMS IR NAMŲ SAVININKAMS!
Jeigu reikia sąžiningų ir gerai įvairius namų dažymo darbus atliekančių specialistų, kreipkis į
LIETUVIŠKĄ NAMŲ DAŽYMO BENDROVĘ
Bendrovės vadovas — Vacl. Sviderskas: La Rioja 2239, Avellaneda; reikalų vedėjas — Bronius Paliulionis: Estados Unidos 5048. Šiokiomis dienomis darbo pasiūlymo reikalais laikinai kreiptis į "LAIKO" Redakciją, o sekmadieniais ir šventadieniais — tuoj po pamaldų lietuvių parapijos skaitykloje tiesiog į vadovą ar reikalų vedėją.

METALO IŠDIRBINIŲ FABRIKAS
"LANCERO"
Marca Registrada
Industria Argentina

Gaminami įvairaus dydžio metaliniai archyvai
kartotekos raštinėms ir draugijoms
spintos
Vienintelis fabrikas P. Amerikoje, gaminąs iš šalto metalo didžiuosius varžtus
veržeklius industrijai
KAZIMIERAS DEVEIKIS-PIPIRAS
Pozos 254, Avellaneda
T. E. 20-9742 - Particular: 20-9758

TEISĖS BIURAS
Dr. Roman Ciechanow Dr. Roberto Rois
MAIPU 231 — BUENOS AIRES — T. E. 34 - 1020 ir 0601
Priima nuo 15 iki 18,30 val. Šeštadieniais nuo 15 iki 16 val.
Išrūpina pasus "no-argentino" ir pilietybės dokumentus, sutvarko šeimos, darbo (jubilación), nekilnojamo turto, pirkimo, pardavimo ir įvairių sutarčių teisinius reikalus, veda civilines ir baudžiamąsias bylas, išverčia ir patvirtina dokumentus.

Daug sutaupysi, jei su aparatu "ENLU" cigaretes pats namie darysi
(Marca Registrada)
Industria Argentina — Reg. Nac. de la Int. Nr. 340823
Su aparatu "ENLU" gaminamos cigaretės su filtru ir be filtro gerai, greitai ir pigiai.
Siunčiamas apdėtu mokesčiu.
Praneškite savo adresą ir aparatą gausite į namus.
KAINA: $ 15.— su persiuntimu.
Adresas: E. Rohde, Juan Jaures 264, Malaver, FCNGBM, prov. Bs. Aires

URUGVAJAUS LIETUVIAI

VASARIO 16 MINĖJIMAS URUGVAJUJE PER RADIO

Šiemet Vasario 16 bus minima net per dvi Montevideo radio stotis trim atvejais.

VOZ DEL AIRE skiria ypatingą programą vas. 16 d. 21 — 21.30 val. vakare. Kalbės švietimo viceministras Francisco Gómez Haedo, Lietuvos min. dr. K. Graužinis ir kt.

RADIO AGRONOMIA vas. 16 d. 12.10 val. dieną duos atitinkamų kalbų ir muzikos ir ta pati stotis vasario 18 d. 12.10 val. dieną duos net 40 minučių lietuviškų dainų su kultūrine paskaita.

Lietuviai, dėmesio šiai brangiajai šventei!

MIELI TAUTIEČIAI KATALIKAI URUGVAJUJE!

Šių metų vasario mėnesio lietuviškos pamaldos iškeliamos iš antrojo į trečiąjį mėnesio sekmadienį, vasario 18 d., arčiau mums brangios vasario 16 dienos. Be to, trečiame sekmadieny jau bus mūsų tarpe seniai laukiami GG. TT. Jėzuitai.

Tą dieną prašysime Aukščiausiojo mūsų Tėvynei laimingos ateities, melsimės už gyvus ir mirusius mūsų Tautos didvyrius - kankinius ir nusitarsime, kur ir kada bus laikomos lietuviškos pamaldos ateityje.

Iki laimingo pasimatymo vasario 18 d. 9.30 val., g-vė Posolo 4025.

Jūsų kun. Stan. Grigaliūnas

PASTABA: Painformuokite pažįstamus.

LIETUVIŲ KAPELIONO PAGERBIMAS

Š. m. sausio 21 d. "Sagrados Corazones" parapijos patalpose buvo iškilmingas tos parapijos klebono ir lietuvių kapeliono kun. Stanislovo Grigaliūno pagerbimas, tos parapijos klebono pareigų užėmimo metinių proga.

Parengimų salės patalpos prisikimšo parapijiečių, tarp kurių buvo matyti nemaža lietuvių. Meninėj daly vietinių mergaičių choras, be ispaniškų, padainavo taip pat ir lietuvišką dainelę. Vietinė solistė padainavo "Kur bakūžė samanota'.' Padėkos žodį už gerą sielų aptarnavimą tarė visų kongregacijų atstovai. Parapijiečiai, pareikšdami savo dėkingumą, gerbiamajam klebonui padovanojo bažnytinių drabužių. Pagerbimo aktą baigiant, klebonas kun. St. Grigaliūnas padėkojo visiems jį pagerbusiems ir ragino visus savo mieluosius parapiječius rūpintis uoliai savo sielomis, kad "De los Sagrados Corazones" parapija būtų dvasinių atžvilgiu pavyzdys kitoms Montevideo parapijoms.

Kor.

PAREIŠKIMAS SPAUDAI

Didžiai gerbiamas "LAIKO" redaktoriau, malonėkite patalpinti Jūsų laikraštyje šį pareiškimą.

Išgyvenus "Kultuvei" vienerius metus, jos atsakomasis redaktorius A. Saikevičius, kaip man žinoma, atsisakė toliau eiti redaktoriaus pareigas, nes "Kultuvė" pradėjusi pulti maskolių garbintojus ir šaltu vandeniu aptėškusi net Stalino ūsus.

Sutikau užimti atsakomojo "Kultuvės" redaktoriaus pareigas, gavęs iš jos leidėjo "propietario intelectual" p. St. Bartininkaičio ir bendrai iš Kultuvės žmonių pasižadėjimą, kad Kultuvė nebepuls nei Lietuvos Atstovybės, nei organizacijų bei pavienių asmenų. kurie nepritaria lietuvos okupantams. Buvau įtikintas, kad "Kultuvė" stovės už nepriklausamos Lietuvos atsikūrimą ir kels aikštėn Lietuvoje daromus okupantų žiaurumus ir nesidrovės pasakyti tiesą į akis tiems, kurie nori pateisinti LIETUVOS naikintojų darbus. Iš savo pusės pastebėjau, kad suprantu, kas manęs, kaipo atsakomojo redaktoriaus, laukia užėmus tokią poziciją, bet tas manęs negązdina. Pradėjus man redaktoriauti, vienas kitas numeris išėjo prisilaikydamas susitartos krypties, bet paskui vėl iškrypo iš vagos. Man redaktoriaujant, per vieną pasikalbėjimą pas "Kultuvės" leidėją buvo sutikę ją palaikyti ir mano draugai: Pr. Vikonis, M. Krasinskas, V. Vijūnas, bet su ta sąlyga, jei "Kultuvė" visada gins nepriklausomos Lietuvos atsikūrimą, nekartos senos taktikos ir naujos pozicijos užtikrinimui viešai skelbsis Kultuvės leidėjas ir jos redaktoriai. Susitarimas buvo padarytas raštu ir visų pasirašytas, bet mums išėjus pro duris jis apverstas aukštyn kojomis; sekančiame numeryje pasiskelbė tik faktinieji redaktoriai, o leidėjas nepasirodė. Jo vieton buvo paskelbti tie žmonės, kurie tik tuo atveju padėjo palaikyti "Kultuvę", jei viešai skelbsis pats leidėjas. To pasekoje nuėjo niekais susitarimas. V. Vijūnas viešai savo sutikimą jau atšaukė, Pr. Vikonis ir kiti mane spaudė, kad "Kultuvė" pati tatai padarytų. Gi aš esu nustumtas į tokią padėtį, kad kaipo atsakomasis redaktorius, esu atsakingas prieš įstatymus ir prikergiama moralinė atsakomybė už tokius dalykus, kurie talpinami be mano žinios ir yra priešingi mano lietuviškam nusistatymui. Dabar štai vėl pasirodė A. L. BALSE "Kultuvės" redakcijos vardu straipsnis, kur velėjamas A. Gumbaragis ir perstatomi kultuviečiais Pr. Vikonis, M. Krasinskas ir kiti, bet kas jį parašė, aš nieko nežinau.

Dėl šių priežaščių pareiškiu, kad atsisakau nuo "KULTUVĖS" atsakomojo redaktoriaus pareigų ir nesutiksiu, kad mano vardas toliau būtų vartojamas prieš mano norą.

Su tikra pagarba:

Antanas Račkauskas.

Montevideo, 1951 m., sausio 23 d.

ROSARIO LIETUVIAI

MINĖKIME VASARIO 16 D.

R. L. Bendruomenės valdyba kviečia visus iškilmingai minėti Vasario 16 d.

Minėjimas įvyks vasario 18 d., sekmadienį, atlaikant pamaldas N. S. de la Merced bažnyčioje, Saladillo, lygiai 11 val. ryto.

Ten pat parapijos sode bus asado ir programa. Programa prasidės vidurdienį 12 val. R. L. B. V.

SIDABRINĖ SUKAKTIS

Šiom dienom Julė ir Stepas Saračinskai mini savo moterystės gyvenimo 25 metų sukaktį. Ta proga vasario 4 d. Buen Pastor koplyčioje kun. prof. J. Duoba, M.I.C. atlaikė jų intencija šv. Mišias. Po pamaldų jubiliatai savo namuose iškėlė šaunius pietus. Jų giminės p. p. Jakubkai atvyko į tą sukaktį net iš Buenos Aires. Ilgiausių metų!

AUKOS

Rosario Lietuvių Bažnyčios Fondui

Po $ 500 — O. Pažėrienė, F. ir V Ratkai, inž. J. Ramanauskas. $ 200 — J. Bačinskas. Po $ 100 — St. Savarauskas, A. Pšibiliauskienė, L. Ryselis, V. Budriūnas, A. Bikinienė, M. ir J. Stūrevičiai, A. Kundrotas, P. Kungis, J. Kuoja, J. Savickas, J. Bendorinas, Ig. Padvalskis, J. Ališauskas, U. ir J. Šilaikos, J. Gregoravičius, K. Šulnis, D. Šabūnaitė, ir T. Mikalauskas. Po $ 50 — A. Matulis, P. Mainonis, J. Satūnas, P. Krivickas, V. Lukšis, R. Galakvoščius, P. Bagdonas, D. Gilvydienė, J. Jakubka, Mikučioniai-Krivickai ir P. Simanauskas.

(Bus daugiau)

Žemės pirkimo reikalai užsibaigė. Gerb. kun. J. J. Jakaičiui M.I.C. leidus Aušros Vartų parapijos bažnyčioje galinga Buenos Aires — Avellanedos lietuvių kolonija pradėjo Rosario Lietuvių Bažnyčios Statybos fondą. Aukščiau paduotas sąrašas nėra pilnas, vėliau bus paskelbti kiti aukotojai.

ROSARIO LIETUVIAI, ugdykime savo bažnyčios fondą. Visi į darbą... pirmyn ir pirmyn.

ROSARIEČIAI SVEČIUOJASI

Atostogų metu daugelis Rosario lietuvių išvyko pasisvečiuoti pas Buenos Aires — Avellanedos lietuvius. P. O. Ryselienė išvyko pasisvečiuoti į Villa Lugano pas savo gimines p. p. Ryselius. Anksčiau buvo p. A. Švarlys, o dabar karnavalus praleisti pas savuosius išvyko ir jo duktė. Ten nuvažiavo taip pat p. p. Daugytė, Žamkevičiūtė, Marčiulionytė ir kiti.

SVARBU R. L. B. NARIAMS

Pagaliau jau yra atspausdintos nario knygelės. Visi R. L. B. nariai kviečiami jas atsiimti. Kai kurie nariai yra atsilikę su savo nario mokesčiais, todėl visi prašomi ir tą reikalą sutvarkyti. Kiekvienas paieško naujų narių, kad Rosario Lietuvių Bendruomenė stovėtų savo tinkamoje vietoje. K.

MODERNIŲ VITRINŲ IR KRAUTUVIŲ ĮRENGIMŲ FABRIKAS
Įvairaus dydžio lentynos ir baldai vaistinėms, baltinių krautuvėms, barams ir t. t.
Kazimieras Kaminskas
Trelles 1543-47
Altura Gaona 2400
T. E. 59-1918 Buenos Aires

Rudolfo Kureikio
LIETUVIŠKA KIRPYKLA
BRASIL 800 4 DE JUNIO
(priešais Lietuvių Salę

MINKŠTŲ KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ
Savininkai
Mikelionis ir Gelbuda
COSQUIN 5565
Villa Lugano Buenos Aires

Lietuviška Stiklo Įmonė
Gaminami ir parduodami gražiausio stiliaus stiklai restoranams, viešbučiams, klubams, kavinėms ir šeimoms pilnais sąstatais ir dalimis. Išnuomojami asadoms, piknikams ir dideliems pokyliams.
Savininkai
P. VIDŪNAS, A. MASIULIS, VL. PALAČIONIS
Centras:
Zavaleta 551, Capital. T. E. 61-8765
Skyrius:
Dr. Juan Madera 1694 — Capital
T. E. 61-8690

BALDŲ FABRIKAS
Gaminami visų rūšių ir stilių baldai
Antanas Girdauskas
Savininkas
Hernandarias 1721, Buenos Aires

LIETUVIŠKA BALDŲ DIRBTUVĖ
Gaminami įvairių rūšių baldai valgomiesiems - miegamiesiems ir t. t.
Savininkas
Nikodemas Skrandžius
LUZURIAGA 750
Buenos Aires T. E. 21-2577

LIETUVIŠKA VALGYKLA RESTORANAS
Kazimieras Duda
Savininkas
Skanūs įvairiausių rūšių valgiai. Mandagus ir greitas patarnavimas
Pedro Mendoza 2117. T. E. 21-2952

TALLER MECANICO EN GENERAL
Taisomi visų rūšių automobiliai ir sunkvežimiai, sutvarkomi karboratoriai ir t. t.
Darbas atliekamas sąžiningai ir garantuotai
J. Sudnius ir D. Reale
Entre Rios 1866, Capital
T. E. 23 - 0903

Inž. JONAS ČEKANAUSKAS
Geležinių ir bronzinių įvairaus dydžio varžtų (tornillos) metalui veržti fabrikas. Gaminama automotinėmis staklėmis
BRANDZEN 2555
AVELLANEDA T. E. 22-9264
T. E. Particular: 22, Avellaneda 7812

Jei siuvėjas reikalingas,
Būk taupus, ekonomingas:
Drąsiai ženki pas NENIŠKĮ,
Negaišuodamas nė biškį.
Siuva jis ir miesto frantams
Ir įtinka elegantams.
Nors pigiai paims siuvėjas,
Džiaugsies, į svečius nuėjęs!
JUOZAS NENIŠKIS
DIDELIS ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS
CESPEDES 2485 (altura: Cabildo 1200)
Belgrano, Buenos Aires T. E. 73, Pampa 2916

MECHANINĖ DIRBTUVĖ
Veržeklių gamyba. Gaminamos štandartizuotos geležinės ir bronzinės veržeklės
Inž. JONAS RAMANAUSKAS
ANATOLE FRANCE 390
SARANDI T. E. 22 - 2034 AVELLANEDA

Vyriškų ir moteriškų rūbų
SIUVYKLA
Vacys ir Viktorija Andriuškevičiai
Posadas 1481,
Capital T. E. 42-8615

LIETUVIŠKA DUONOS KEPYKLA "EUROPA"
Kepama įvairių rūšių lietuviška duona. Pardavimas vietoje ir su pristatymu į namus. Priimami užsakymai įvairių švenčių ir iškilmių paruošimui
Jonas Motekūnas
Savininkas
Curupayti 230-32, Gerli, Avellaneda
T. E. 241, Lanus 0933

M. Valantinas
Firmos WARREN S. Atstovas
Isleta 3643 — Valentin Alsina
Parduoda ant išsimokėjimo žibalines ir elektrines **virtuves** (cocinas), kambariams šildyti **krosnis** (estufas), **šaldytuvus** (heladeras), **ventiliatorius** ir kitus namų reikmenis.

Alfonso Bartašiūno
Metalų liejimo ir apdirbimo Įmonė
ZAPICAN 2789
Telefono: 23 7 48 Montevideo

SIUVYKLA IR PARDUOTUVĖ
Didelis pasirinkimas
Juozas Kučinskas
Savininkas
Gral. Roca 700 Avellaneda

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS
Stiprios ir gražios įvairaus stiliaus kėdės viešbučiams, kavinėms, raštinėms ir privatiems butams.
Kazys Vanagas ir Stasys Šulnis
Pedernera 3253 — Buenos Aires
T. E. 91 - 4570

KĖDŽIŲ FABRIKAS
Atlieka įvairius užsakymus ir pristato į namus. - Didelis pasirinkimas.
Juozas Juška
Savininkas
R. GUTIERRES 1948
Avellaneda T. E. 22-5137

Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo DIRBTUVĖ
Priima įvairius užsakymus
Antanas Barzdžius
Savininkas
Av. Alvarez Jonte 1657
Buenos Aires T. E. 59-5248

ALMACEN
ANTONIO BUNDINIS
CANNING 1706, CAPITAL
T. E. 72-4020
Lietuviams, perkantiems daugiau kaip už 50 pezų, daroma 10 % nuolaida.

V. Rasiūno Optika
Gral. Mariano Acha 876 - MORON
Darbo valandos: Penktadienį 16—18, Šeštadienį 13—17 ir Sekm. 13—16 v.
Patogiausias susisiekimas col. 10 (iki klubo "Pomona")

DIDELIS VIEŠBUTIS - VASARNAMIS
HOTEL ANITA
Savininkas Mykolas Kekutt
Estación TEHA, Sierras de Córdoba
Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į "LAIKO" Redakciją.

Modas Survila
ESMERALDA 823 T. E. 31-8446

Pirmaeilis Moterų Grožio Salonas
KIRPYKLA "LA RUBIA"
Savininkė:
Ona Kasparienė
SOLER 3441
Buenos Aires T. E. 79-2528

PRITYRUSI MODISTĖ
Onutė Zupkienė
Gral. Aguilar 1253 Montevideo

ELEKTROTECHNIKAS
Įveda elektrą į namus, įtaiso florescentinę šviesą, taiso įvairius elektrinius aparatus
JONAS KRUTAS
Catamarca 3335 Avellaneda

CASA MUSKETAS
Oficialus atstovas radio aparatų Victor y Marconi
★
Plokštelės
Pianai Sanabria 2790-92
Akordeonai Capital
Armonikos T. E. 50-5948

KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ
M. Šlikas
PASAJE BLANDENGUES 3015
(altura H. Cortes 650)
Avellaneda

Jeigu nori pirkti arba parduoti
LOTĄ
bet kokio dydžio ir bet kokioje vietoje, kreipkis į
Antonio Zidelis
J. A. ROCA 854
HURLINGHAM, FCNGSM

Batų Dirbtuvė ir Cigarečių Parduotuvė
Gaminami nauji ir taisomi seni batai
Savininkas
Juozas Šnipas
Cabildo 651
Villa Porvenir Avellaneda

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS "LIT"
Didelis pasirinkimas. - Išpildomi įvairūs užsakymai. - Pristatome į visas miesto dalis.
Savininkas
Jonas Aukštikalnis
Vienas iš pirmųjų lietuvių, praskynęs kelią šiai pramonės šakai Argentinoje
Posadas 23 Avellaneda
T. E. 20, Wilde 7831
(aukštuma Avenida Mitre 4500)

ČIUŽINIŲ IR UŽUOLAIDŲ DIRBTUVĖ - PARDUOTUVĖ
Parduodama bovelna, vilnos ir įvairios drobės. Daroma valizoms užvalkalai. Taisomos įvairios minkštos kėdės, daromos gulimos kėdės ir turkiškos lovos. Kainos labai prieinamos.
Antanas Šalčiūnas
Juan B. Alberdi 933 - Buenos Aires
T. E. 60-2784

Kur yra Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo Aktas?

Apie jo likimą prof. Mykolas Biržiška, kuris drauge su kitais to meto mūsų valstybės vyrais 1918 m. vasario mėn. 16 d. tą aktą pasirašė, "Lietuvių Dienose" taip rašo:

"Mūsų spaudoje ne kartą teko ir tebetenka matyti 1918 m. vasario 16 d. rašto atvaizdas su 20 parašų. Prieš karą kažkas buvo išleidęs ir nemažai uždirbęs, brangiai imdamas, sieninį, šio akto atvaizdą su 1917 m. rugsėjo mėn. Vilniaus Konferencijos Prezidiumo ir sekretariato nuotrauka, leidėjo klaidingai palaikyta Lietuvos Tarybos nuotrauka ir tuo klaidinusia, daugumą ėmėjų ir žiūrėtojų.

Deja, nei spaudoje ,nei šiame leidinyje nebuvo duodama tikrojo vasario 16 dienos akto nuotrauka, tik vieno iš kelių antrinių šio akto egzempliorių, parengtų Vokietijos, Rusijos ir kitų valstybių vyriausybės, įteikti drauge su vertimais ir taip pat Tarybos narių, tik jau ne tokia tvarka, kaip autentinis (pirmasis) aktas pasirašytų. O kurgi pirmasis, tikrasis aktas?

Pirmasis aktas, kurį 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Tarybai susirinkus Lietuvių Draugijos dėl karo nukentėjusiems šelpti Centro Komitete (Vilniuje, Didžioji 30) Dr. J. Basanavičius kaip vyriausias amžiumi paskaitė, o Tarybos nariai stovėdami išklausė ir čia pat visi, pradedant Basanavičium, pasirašė, Tarybos prezidiumo buvo įteiktas Dr. J. Basanavičiui Vilniuje išsaugoti. Tuo metu juk Lietuva, tat ir Vilnius, tebebuvo dar vokiečių okupuota. Tik ir vėliau — čia bolševikinė, čia lenkiškoji Vilniaus okupacija, su trumpa, bet labai neaiškia 1920 m. vasaros — rudens lietuviškąja prošvaiste — būtų rizikinga buvę mėginti iš saugių Dr. Basanavičiaus rankų kur nors kitur Vilniuje perkelti ir saugoti. O jis niekam nerodė ir nesakė, kur jis buvo paslėpęs. Niekas nei nedrįso teirautis, klausinėti.

Štai 1927 m. vasario 16 d. Dr. J. Basanavičius miršta. Laikinasis Vilniaus Lietuvių Komitetas, beimdamas globon Dr. Basanavičiaus palikimą, o Lietuvių Mokslo Draugijos Komitetas, pertvarkydamas Dr. J. Basanavičiaus per 20 pirminkavimo metų Draugijos rinkinius, biblioteką ir kt., susidomėjo ir paslėptojo akto likimu. Ne tik visur kur Draugijoje išieškota, peržiūrėta, bet ir visokios slėptuvės slėptuvėlės patikrinta, Daktaro biurkos net išardyta — niekur nieko nerasta. Matyt, ne Draugijos patalpose Daktaras bus aktą paslėpęs.

Taigi, akto likimas — paslaptis, kaip paslaptis yra Vilniaus katedroje vieta, kur buvo palaidotas didysis mūsų Vytautas. Tačiau kaip mes tikimės kada nors dar rasti Vytauto karstą, taip juo labiau tikimės suieškoti ir švieson iškelti autentinį nepriklausomybės paskelbimo aktą. Suradę sugebėtume jau jį išlaikyti visoje jam deramoje garbėje, panašiai kaip amerikiečiai kad saugo savo nepriklausomybės aktą".

Mykolas Biržiška.

Vilniuje, vasario 16 d. 1918 m.

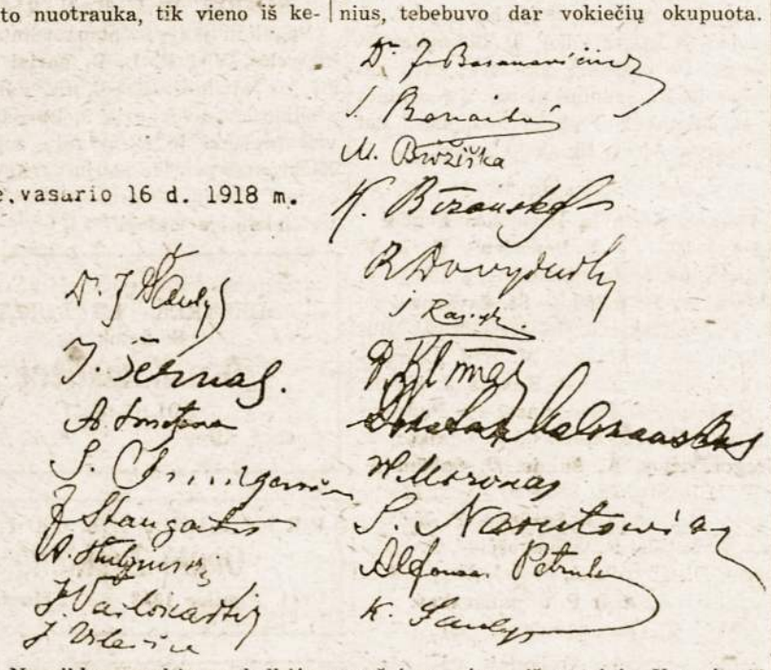

Lietuvos Nepriklausomybės paskelbėjų parašai po vienu iš antrinių Vasario 16 aktų, minimų šiame straipsnyje.

LIETUVIAI, TAUTOS FONDAS ŠAUKIASI JŪSŲ PARAMOS

Artėja vasario 16-oji. Atsikūrusios nepriklausomam politiniam gyvenimui Lietuvos istorijoj ta diena siejama su mūsų tautos nepamirštamu žygiu patikrinti sau laisvę ir lygiateisiu nariu įsijungti į laisvųjų tautų šeimą. Vasario 16-osios aktas, paskelbtas iš po okupanto letenos ir prieš jo valią, reiškė mūsų atkakliai iškovotą laimėjimą, žymėjo mūsų ateities tvarkymosi gaires ir darė mus pačius atsakingus už tolimesnius mūsų pasiekimus. Ir tuomet žinojome, kad stojame prieš didelius uždavinius, kuriems tesėsime tik savimi atsidėdami ir savimi pasitikėdami.

Žiaurus likimas mums skyrė skaudesnius bandymus, kaip galėjome tikėtis. Paskutinis dešimtmetis virto lietuvių tautai kruvina Golgota, kai pragyventi metai nešė kartų taupytų vertybių grobimą ir jų naikinimą. Lietuvių tauta šiurpiais maro ir praeities karų metais nebuvo tiek nukraujinama, kaip per dabartinį Sovietų pavergimą. Pasaulinių įvykių banga vėl mus atbloškė į tą išeinamąjį tašką, kuriame esame buvę prieš trisdešimt su viršum metų ir vėl mus stato prieš uždavinį, — suvienytomis jėgomis, pasišventimu ir nepalaužiamu atkaklumu patikrinti sau laisvę.

Nežiūrint visų patirtų smūgių, nesame palaužti. Kad ir trumpas nepriklausomo gyvenimo laikotarpis, čia neminint darytų klaidų, sustiprino mumyse brangų įsitikinimą, kad lietuvių tautoje slypėjo mūsų pačių nežinotos jaunos, kūrybiškos jėgos, kurios leido nugalėti naujakūrio sunkumus ir su pavydėtinu veržlumu kūrė tautos ūkinį ir kultūrinį gyvenimą. Nesame palaužti ir dabar, kol tautos kamienas — lietuviškasis kaimas, — prievartaujamas ir niokojamas, tebepasilieka įaugęs kojomis ir siela į gimtąją žemę.

Bet visi mes suprantame esamos padėties tragizmą. Lietuva nuteka krauju, ir to mes, atsidūrę Vakaruose, neprivalome užmiršti nei vienam momentui. Jei ir iki šiol gyvenome skaudžiu netektos Tėvynės ilgesiu, jei ir iki šiol kuo galėdami dėjomės talkininkauti namie kovojantiems ir žudomiems, tai dabartiniu metu turime dešimteriopai sustiprinti mūsų pastangas. Mus skatina padėtis krašte ir mūsų viltis vėl gaivina diena iš dienos didėjąs santykių įtempimas tarp demokratinio ir totalinio pasaulių. Su jų lemiamomis imtynėmis yra susijęs ir mūsų likimas.

Penkeri palšos tremties metai, emigracijos sunkumai ir kartu jos vilioją pavojai daug kam mūsų pradeda abejojimais pavilkti tai, kas iki šiol buvo mūsų siekimų svarbiausias turinys. Dažnas ima jau dvejodamas planuoti savo ateitį ir Lietuvos laisvinimo uždaviniai pradeda jam netekti esminės savo reikšmės. Laiku susigriebkim, nes turime pagrindo manyti, kad mūsų kovoj artėja jos kritiškiausias momentas. Artėjąs vasario 16-osios minėjimas tebūnie mums gyvas vanduo ištverti kovoje iki galo ir ją laimėti. Tebūnie jis mums trimitas, primenąs, kad esame netekę netolimos praeities laimėjimų, kad dėl prarasto esame ir patys atsakingi ir kad mes esame čia. Vakaruose tie, nuo kieno pasiryžimo kaip tik dabartiniu metu — bent dalimi pareis Lietuvos ateitis.

Įvykiai žada virsti lemiamais ir mūsų ateičiai. Būkime veikliais jų dalyviais. Dalyvaudami bendroj demokratinio pasaulio jėgų mobilizacijoj taikai ir tautų laisvei patikrinti, mes kartu turime mobilizuoti mūsų jėgas Lietuvos reikalui. Turime pasiruošti galimiems lemiamiems įvykiams. Turime patikrinti laisvinimo kovai vadovaujantiems veiksniams — VLIKui ir Vykdomajai Tarybai — jų sustiprintai veiklai būtinas materialines sąlygas.

Ir dėl to šių metų vasario 16-osios minėjimas turi būti ypatingas minėjimas. Tautos Fondo resursai yra kuklūs. Reikia turėti galvoj, kad Vadovaujantiems Veiksniams pavestas uždavinys gal teks vykdyti ūmai pasikeitusiose ir pasunkėjusiose sąlygose. Reikia neužmiršti, kad įvykių eigoj gali būti nutrauktas ryšys su mūsų emigracijos atskiromis kolonijomis ir kad mes gal būsime priversti veikti izoliuotai ilgesnį laiką.

Dėl to aukų vajui, minint vasario 16-ąją šiais metais, tenka skirti ypatingo dėmesio. Jis turi sudaryti tolimesnei kovai reikalingas lėšų atsargas. Po platųjį pasaulį išblaškytieji Lietuviai, Tremtiniai, senieji ir naujieji emigrantai, Tautos Fondo Valdybos vardu kreipiuos į Jus su priminimu ir prašymu:

Minėdami vasario 16-ąją dieną ir suprasdami gyvenamojo momento reikšmę, su nuoširdžiu dosnumu atlikite savo pareigą kovojančiai Tėvynei. Gal dar niekuomet Jūsų vieninga parama Lietuvai laisvinti nebuvo tiek reikalinga ir veiksminga, kaip šiuo metu.

Prof. J. KAMINSKAS
Tautos Fondo Valdytojas
Tremtis, 1951. I. 16 d.

LAIKAS

"EL TIEMPO" Semanario Lituano
MENDOZA 2280, Avellaneda, Buenos Aires

Correo Argentino Casa Central
FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 4289
TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 4015

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 318870

Director responsable: Pbro. Casimiro Vengras. T. E. 20-9027 — Redaguoja Redakcinė Kolegija. Vyr. Redaktorius: Dr. P. Brazys. — Pinigus siųsti Administratoriui: Francisco Garšva. — KAINA: Argentinoje metams $ 20, pusmečiui $ 10.—, atskiras nr. $ 1.—. Urugvajuje metams 4 Urugv. pezai. Kitur — metams 2 doleriai. Norint gauti "LAIKĄ" ORO PAŠTU, prie metinės prenumeratos reikia pridėti: Pietų Amerikoje 1 dolerį, kitur 3 dolerius.

1951. II. 10 ☆ IV METAI ☆ Nr. 40

PENSAMIENTOS EN EL 33 ANIVERSARIO DE LA INDEPENDENCIA DE LITUANIA

Ante la evidencia de la expansión soviética, que amenaza a Europa y al mundo, el destino de Lituania — la primera de sus víctimas — queda inseparablemente ligado al destino de todas las naciones europeas: o toda Europa será libre, o toda ella sucumbirá. Pues realmente merece que se recuerde la frase de L. Blum, de que "ninguna nación puede sentirse libre, si sabe que en el mundo existe un país sojuzgado".

En ocasión del décimo aniversario de la ocupación de Lituania por Rusia, el señor Churchill envió un mensaje al Movimiento Federal de Europa Central, en el que declara que entre las dos guerras mundiales los bálticos habían dado muestras de profunda fe en la democracia, tal como la entiende Gran Bretaña, y que esperaba ver el día en que los estados bálticos sean liberados de la ocupación extranjera.

Los hijos del pueblo lituano, caídos en el campo de batalla; los mártires asesinados por los verdugos rojos y pardos; aquellos deportados a las estepas siberianas y esos otros desplazados, que desde la Europa Occidental no pueden regresar a su país natal asolado por los ocupantes, si esos varios millones de pacíficas, laboriosas y cultas personas fueran condenadas a la esclavitud y a la destrucción, ella promovería un continuo remordimiento en la conciencia de la humanidad, remordimiento que clamaría justicia y restitución.

He aquí porqué la nación lituana, en la hora más tenebrosa de su historia, está decidida a luchar sin compromisos para que sea restablecido el ejercicio de sus derechos soberanos. Esa heroica nación percibe un porvenir más luminoso a través del manto rojo de la tiranía. En la Universidad de la capital, Vilnius, existe una antigua inscripción latina, cuyo profundo significado jamás podrá borrar la mano de ningún ocupante. "Vuestro tradicional valor ha prendido en el cielo de la patria nuevas estrellas".

CASIMIRO VERAX

KRONIKA

● VLIKo bei VT pirmininkas M. Krupavičius ir URT Valdytojas J. Brazaitis pradžioje šio mėnesio lankėsi Paryžiuje, kur turėjo svarbius pasitarimus Lietuvos vadavimo reikalais su ten esančiais Lietuvos diplomatais.

● Buvęs VLIKo narys ir Vykdomosios Tarybos pirmininkas V. Sidzikauskas nuo šių metų pradžios paskirtas VLIKo bendradarbiu JTO reikalams.

● Dedamos pastangos išrūpinti speciales Beromuensterio bei Stuttgarto radio transliacijas, Vasario 16 minėjimo proga.

● Tautos Fondo Valdytojas J. Kaminskas išleido specialų atsišaukimą į viso laisvojo pasaulio lietuvius, ragindamas juos Vasario 16 sukaktuvių proga gausiai parėmti piniginėmis aukomis Tautos Fondą, nes to reikalauja politinių įvykių raida ir Lietuvos vadavimo reikalų interesai.

● Prof. Z. Ivinskis pasikalbėjime su italų katalikiškosios enciklopedijos redaktorium išgavo sutikimą įdėti į enciklopediją apie 10 straipsnių apie Lietuvą ir jos atskirus žmones.

● Zygmunt Nowakowski, žinomas lenkų žurnalistas, politinis feljetonistas ir literatas, Londono lenkų "DP i DŽ" (1950. XI. 9) pasakoja, kad pas jį atsilankęs, vienas lietuvis iš Jeruzalės ir prašęs šauktis į lenkus, kad tie sudėtų pinigo Jeruzalės "stacijoms" išbaigti. Ta proga Nowakowskis palietė ir politinius Lietuvos — Lenkijos santykius. Dėl Vilniaus, kurį abi pusės laiko savuoju — "ar barsimės? Dabar? Tur būt, didžiausias laikas, kad abi pusės truputį suišmintingėtų"... "Susitinkame su lietuviais ant didžiojo nesibaigiančio sopulingo kryžiaus kelio, ant Via Dolorosa, ant tautų Via Crucis. Linkime jiems gerai, kuogeriausiai iš visos širdies. Esu tikras, jie mums linki taip pat. Nežinia, kas šiandien yra blogesnėje padėtyje. Teištesės lietuviai. Tegul jų bolševikai neiškapoja, neišsaudo, neišveža pragaro gilumon. Pagrįsta yra baimė, kad po šio karo gali išlikti savo žemėje iš viso milijonas lietuvių. Tepasilieka jų kuodaugiausiai. To jiems linkime Naujais Metais." (Su dėkingumu priimame p. Nowakowskio linkėjimus ir su lygiu nuoširdumu linkime to paties lenkų tautai. (E).

● Lietuvių evangelikų bažnytinės vyriausybės tremtyje žiniomis vakarų Vokietijoje 1950 m. gale dar gyveno apie 4.000 lietuvių evangelikų, kuriuos aptarnavo lietuviai pastoriai. Latvių evangelikų tuo pat metu buvo 6.000, estų 2.000, vengrų 1.500 ir lenkų 700.

● Vokietijos Lietuvių Bendruomenė kur galėdama steigia vargo mokyklas, kurias likusieji Vokietijoje tremtiniai kaip įmanydami remia.

● Kanada 1951 m. sutinka įsileisti dar 15.000 tremtinių, neskaitant jų šeimos narių.

● Gen. Pr. Tamošauskas dar tebevargsta vakarų Vokietijoje (Neuenbecken, Westf.). Laukia dokumentų į JAV.

● Garsioji lietuvių stovykla Schwaebisch Gmuende, Vokietijoje, kur gyveno apie 1.500 lietuvių ir kur buvo prisiglaudusios įvairios kultūrinės įstaigos, jau galutinai panaikinta. Kas nespėjo išemigruoti, buvo apgyvendintas kitose vietose, svetimtaučių masėje.

● Sausio 13 d. Romoje mirė lietuvis vienuolis pasionistas Liudvikas Gurlys, kilęs nuo Kupiškio ir Romoje išgyvenęs daugiau kaip 47 metus. Gyvendamas tarp svetimųjų, velionis visuomet palaikydavo santykius su lietuviais dalyvaudavo tautinėse šventėse.

● Kun. J. Klebauskas M. I. C. šių metų sausio mėn. gavo teologijos daktaro laipsnį Angelicum universitete Romoje.

● Kun. Dr. K. Matulaitis M. I. C. neseniai buvo paskirtas Romos marijonų namo vyresniuoju. Drauge su prof. Z. Ivinskiu planuoja leisti Lietuvos istorijos dokumentus, rastus Vatikano archyvuose.

● Vyskupas J. Rancans, einąs tremtyje Latvijos Respublikos prezidento pareigas, jau gavo reikiamus dokumentus emigruoti į JAV. Vysk. Rancans puikiai kalba lietuviškai ir yra didelis Lietuvos bičiulis.

RUOŠIASI ĮDAINUOTI LIETUVIŠKŲ DAINŲ

Lietuvių Tautinio Ansamblio choras, prof. Andriaus Kuprevičiaus vadovaujamas, numato šių metų bėgyje (gegužės-birželio mėn.) įdainuoti trejetą lietuviškų dainų plokštelių. Dainos bus paskelbtos vėliau.

DĖL ŠV. CECILIJOS CHORO PLOKŠTELIŲ

Daugelis lietuvių iš įvairių Amerikos ir Europos kraštų teiraujasi "LAIKO" Redakcijoje, kaip jie gali įsigyti lietuviškų plokštelių, kurių Argentinos lietuvių Šv. Cecilijos choras, vadovaujamas komp. Vaclovo Rymavičiaus, pianistui Andriui Kuprevičiui dalyvaujant, yra įdainavęs jau daugiau kaip tuziną. Pranešame, kad šiuo metu yra daromi žygiai reikalingiems eksporto leidimams gauti. Juos gavę, tuojau painformuosime. Vienos plokštelės kaina užsienyje yra 1 doleris. Persiuntimo išlaidas (paprastu ar oro paštu) apmoka užsakytojai.

Sportas

SPORTAS OKUPUOTOJ LIETUVOJ

Maskvoj įvykusiose Sov. Sąjungos šachmatų pirmenybėse pirmą vietą laimėjo estas P. Keresas. Mikėnas užėmė 11 vietą.

Sunkaus svorio kilnojimo meisteriu tapo Balčius, kuris abiem rankom išspaudė 101 kg.

Vilniuje pasibaigė pirmojo atskyrio šachmatininkų turnyras, kuriame pirmą vietą pasidalino Abramavičius (Kaunas) ir Disleris (Vilnius) surinkę po 9,5 taško iš 12 galimų.

Lietuvos bokso rinktinė nugalėjo Kirkiziją Leningrado halėje 15:7.

Vilniaus miesto krepšinio pirmenybėse pirmauja PSK (Pedagoginio instituto sporto klubas) komanda, kurią treniruoja V. Kulakauskas.

Vilniaus srities šachmatų pirmenybėse nugalėtojo vardą iškovojo Matulis (Dusetos), antrą vietą — Janulevičius (Zarasai), ir triečią — Meškelė (Ukmergė).

SKELBIMAS :

visi tautiečiai, radę nelietuvių spaudoje medžiagos apie Lietuvą, skubos keliu prašomi ją persiųsti Informacijų Tarnybai: ELTA, (1b) PFULLINGEN, GOETHESTR. 16, GERMANY. Ypatingai kreipiamės į tuos, kuriems siuntinėjami "ELTOS Biuleteniai".

Vytauto Didžiojo laikų Lietuva, siekusi nuo Baltijos iki Juodosios Jūros. Kievas buvo beveik Lietuvos centre, Smolenskas ir Vitebskas priklausė Lietuvai. Lietuvos ribos siekė netoli Maskvos ir Varšuvos.

Didžių protėvių vaikams — mums nevalia susmulkėti vidaus rietenose ir pasitenkinti vergo dalia. Mes nenorim svetimų žemių, bet ir nenurimsime, kolei lietuviui nebus pripažintos laisvo žmogaus teisės savoje tėvynėje.

Imprenta "Dorrego", Dorrego 1102, Buenos Aires